

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Izlazi 1., 11. i 21. svakog meseca • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Račun pošt. št. 12.943 • Oglasi po ceniku

God. I.

Ljubljana, 21. maja 1930.

Broj 11.

Poslednje pripreme Stadion je u glavnome dovršen

Upravo pred našim očima na očigled svih Beogradana podizalo se poslednjih meseci veliko sletišta naših Sokola, na kome će se održati I. svesokolski slet Sokola kraljevine Jugoslavije. Kako su radovi na tribinama i celome sletištu u glavnome dovršeni i sad se pristupa dekoraciji i ostalim detaljima samoga sletišta, to smo danas u stanju da dademo približne tačne podatke, kako je sletišta podignuto i što je sve za izgradnju sletišta utrošeno.

Montiranje velikih tribina za publiku započeto je 15. marta o. g. Konstrukcija samih tribina pokriva zemlju u površini od 16.200^{m²}. Da bi se postiglo ravnu plohu za samo vežbašnice iskopano je zemlje 25.300^{m²}. Za izgradnju betonskih stupova, koji se nalaze ispod drvene konstrukcije tribina, upotrebljeno je 9¹/₂ vagona cementa u 700^{m³} betona. U izgradnju tribina utrošeno je 264675^{m³} masivnih greda, nadalje 219092^{m³} dasaka, 22402^{m³} štafli, i 2040^{m³} letava, što sve ukupno čini pet hiljada osamdeset i dva kubna metra prerađene drvene građe. Za sklačenje i povezivanje konstrukcije utrošeno je 38.200 kgr. čavala, 38.000 komada gvozdene zubaca, 23.000 komada velikih šarafa. Samo vežbašnice nasuto je šljakom, koje je upotrebljeno 4000^{m³}, povrha toga biće nabijen pesak pomešan sa strugotinom. Za to će biti upotrebljeno 1200^{m³} peska i 240^{m³} strugotine.

Za pokrivanje svačionica, koje su smeštene ispod tribina kao i ostalih kancelarija, upotrebljeno je 2100 kom. smotaka terisane krovne hartije što iznosi 21.000^{m²}. Za vodovodnu instalaciju utrošeno je 2150 metara cevi raznih dimenzija. Dužina sletišta sa tribinama je 240 m, a širina 157 m. Najviša visina tribina sa Grobljanske ulice je 14 metara. Tribina Nj. Vel. Kralja isto je take visine 14 metara. Naročita je pažnja obraćena na to, da tribine budu što čvršće i solidnije izgrađene. Uzeta je u obzir najveća nosivost koja se pri takvim radovima u upšte upotrebljuje tako, da je stabilnost apsolutno garantovana time, što su tribine građene za pet puta veće opterećenje, no što li će ga primiti u dane pune posete.

Na sletišta publika ulazi kroz 4 glavna ulaza, koji će biti obojeni onom bojom, koje će boje biti ulaznice za taj deo tribina. Pored ovih ulaza Sokoli i Sokolice u svojim nastupima ulaze na sletišta kroz tri posebna ulaza za vežbače. Na ovaj način izbegnuto je već unapred svakom nagomilavanju publike i neprijatno guranje oko ulaza. Najviši deo konstrukcija na sletištu je načelnik most, koji je podignut iznad lože Nj. Vel. Kralja u visini od 22 m iznad celokupnog terena tako, da bi načelnik za vreme vežaba imao potpun pregled nad svim vežbačima. Na sletištu podignut je paviljon za muziku sa akustičkim krovom. Kapelnik Kraljeve Garde pukovnik g. Pokorny održao je već probu muzike i izjavio da je akustika na sletištu odlična.

Na tribinama biće prema planovima mesta za dvadeset i devet hiljada tristo devedeset tri (29.393) gledalaca, u ložama moći će stati hiljadu sto sedamdeset i dve osobe (1172), osam hiljada petsto četrdeset (8540) stajaćih mesta te će prema tome na stadionu oko četrdeset hiljada ljudi moći prisustvovati na javnim vežbama Sokola. Na školskim danima nastupiće na prostoru za vežbanje preko četiri hiljade Sokolika, na velikim sletskim danima izvodi će tri hiljade četiri stotine Sokola i Sokolice svoje vežbe.

Završni radovi.

Sada se uređuje i izgrađuje celokupni teren u blizini sletišta na kome se podiže jedna bolnica od 100 kreveta.

Tu će ujedno biti instalirana za sve vreme trajanja sleta specijalna stanica za prvu pomoć, koja će stati također u stalnoj vezi sa Drž. bolnicom. Instalacija ove stanice obuhvata jednu sobu gde će se ukazati prva pomoć u svim hitnim i lakšim slučajevima, a osim toga stanica snabdevena je i jednim naročitim aseptičkim odeljenjem za eventualne teže

slučajeve. Naročiti automobili vršiće prenos od stanice do bolnice.

Ovih dana izvršće se također instalacija radio stanice, telefona, tako da će biti moguće i onima, koji iz malih razloga neće moći lično prisustvovati vežbama, da preko radija prate tok istih. Osim toga će sletišta u poslednjoj fazi izgradnje biti snimljeno iz aviona, a i u samim sletskim danima izvršće se nekoliko avijonskih snimanja sletišta.

Radi obaveštajne novinarske službe na sletištu biće podignuta naročita soba za novinare. Novinari će imati svoje naročite telefonske kabine. Na taj način prestavnici štampe biće u mogućnosti da pošalju svojim listovima izveštaje neposredno sa sletišta. Sletski novinarska sekcija održava svoje sednice svakog utorka u 6 časova po podne. Na jednoj od idućih sednica održaće se zajednička konferencija sa predstavnicima štampe.

Interesovanje za slet.

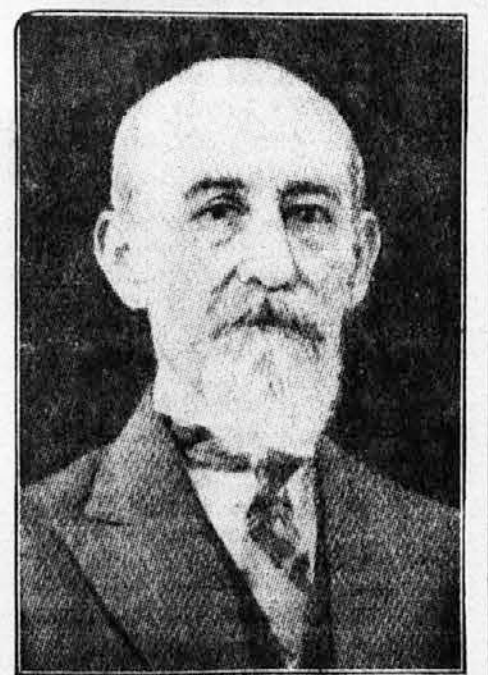
Što se više približavamo svečanostima našega sleta interesovanje naše javnosti i inostranstva za naš slet postaje sve veće i sam slet postaje sve veće razmere tako, da će svojom organizacijom, rekordnom posetom i svojim programom zadiviti i one, koji su imali prilike da vide organizaciju najvećih sletova i međunarodnih gimnastičkih takmičenja, olimpijada i slično. Interesovanje naše javnosti je posve prirodno. Sokolstvo kao reprezentant jedne tako plemenite, uzvišene i čisto narodne misli, kao stremljenje svih zdravih generacija za nečim lepšim, zdravim i savršnijim, interesovalo je naš narod još odavna. U Sokolstvu naš narod najbolje vidi zastupljene sve naše krajeve, ljude svih doba i staleža i kao takovo ono je potpuno osvojilo simpatije celokupnog naroda. Danas možemo sigurno utvrditi, da će na našem velikom sletu pored Sokolstva učestvovati ceo narod, jer oni, koji lično ne budu mogli doći, pratiti će u duhu naše Sokole, njihov rad i oduševljenjem očekivati prve vesti i rezultate svesokolskih utakmica.

Potrebno je stoga, da mi svi kao jedan, duboko shvatimo svoje sokolske i bratske dužnosti prema našoj uzvišenoj ideji i našoj sokolskoj braći ostalih slovenskih naroda i da budemo svesni, da od držanja svakoga od nas pojedinca zavisi celokupan uspeh, što će ga naša braća, naši prijatelji i stranci poneti sa sleta u svoj rodni kraj. Radimo stoga složno, disciplinirano najpre samoga sebe, pa onda svoju najbližu okolinu; jer uspeh sokolske ideje treba da bude istodobno pun uspeh i pobjeda naše narodne misli ujedinjenja i slobode.

Strani gosti.

Predstavnici Francuske.

Savez francuskih gimnastičara izvestio je naš Savez, da će delegat njihovog Saveza na našem sletu biti gospodin Dominique, koji je nedavno

G. Louis C. Dominique.

bio i predsednik delegacije Saveza gimnastičara na velikim svečanostima stogodišnjice pripojenja Alžira Francuskoj. Gospodin Louis C. Dominique nije stran našem narodu; njegove simpatije za nas poznate su svima iz svetskoga rata. Gospodin Dominique bio je predsednik komiteta za zbrinjavanje naših izbeglica u Alžiru i gde god je mogao pomagao je našem narodu sa najvećom ljubavi.

Gospodin Dominique dolazi u Beograd sa svojom gospodom te je izjavio, da će biti naročito obradovan, kada među mnogim našim Sokolima bude video svoje stare znance i prijatelje iz teških, ali i slavnih dana svetskoga rata.

Vladu Francuske Republike zastupati će na našem sletu gospodin Morinaud, državni podsekretar za fizičko vaspitanje.

Dolazak rumunjskih gimnastika na slet.

U sporazumu sa našim Savezom na slet će doći pored ostalih gostiju jedna grupa rumunjskih gimnastičara, gimnastičkog udruženja »Sanatabe« iz Campira (blizu Ploesči) u jačini od 150 članova i članica. Ovo je prvo gimnastičko udruženje u Rumuniji, koje je Tyršov sokolski sistem uzelo za svoj i koje taj sistem širi u Rumunskoj. To društvo prirediti će u Beogradu, za vreme glavnih sletskih dana jednu akademiju, na kojoj će prikazati svoje vežbe po sokolskom sistemu i razne rumunjske narodne igre. Za pokroviteljstvo »Sanatabe« će zamoliti Njenu Veličanstvo Kraljicu Mariju. Ova poseta rumunjskih gimnastičara ima svoje naročito značenje, kada uzmemo u obzir, da će oni na našem sletu imati najlepšu priliku, da se svojim očima osvedoče o vrednosti, solidnosti i uspehu Tyršovog sokolskog sistema.

Predstavnici banovinskih gradova.

Predsedništvo beogradske Opštine pozvalo je predstavnike Opštine Zagreba, Ljubljane, Splitske, Banjaluke, Sarajeva, Novog Sada, Cetinja i Skoplja, da za vreme svesokolskog sleta posete Beograd i budu njeni gosti. Tako će se prigodom sleta u Beogradu sastati predstavnici opština svih banovinskih gradova.

Dolazak američkih Sokola na naš slet.

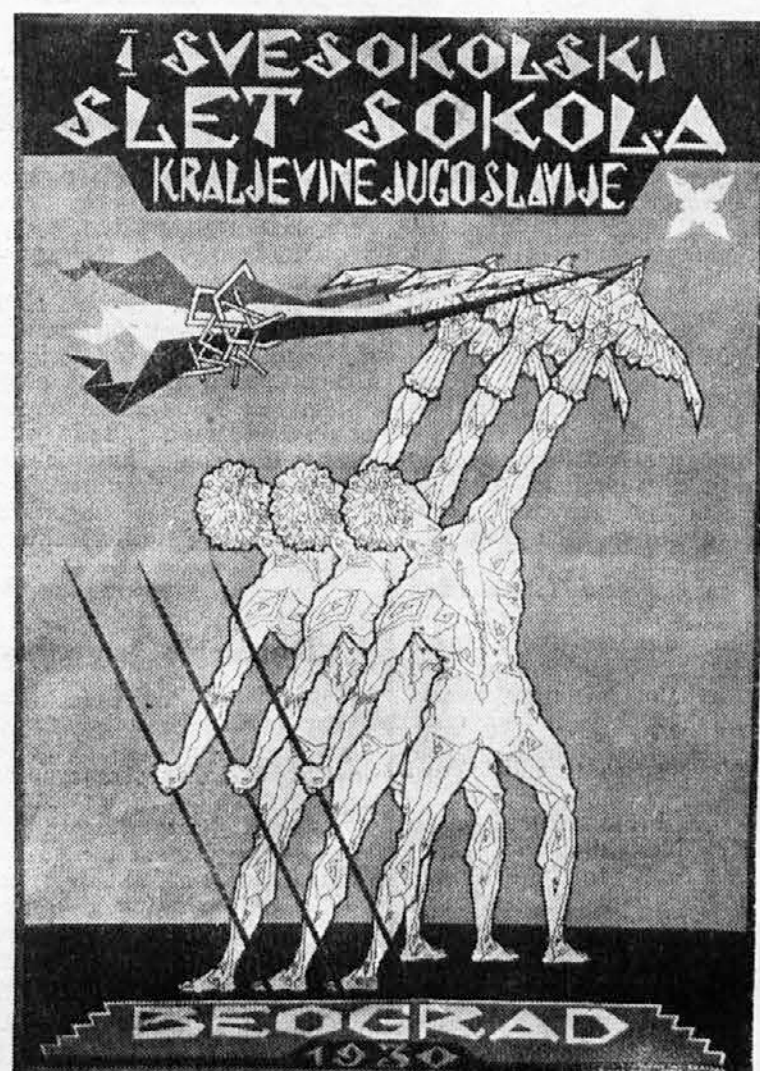
Prema dosada stiglim obaveštajima sprema se također lep broj Sokola iz Amerike, koji će učestvovati našem prvom svesokolskom sletu u Beogradu. Prema dosada primljenim vestima najavljeno je svoj dolazak njih oko 150 na broju.

Prevoz američkih Sokola preuzeće lo društvo Cunard Line te je gore pomenuta grupa prijavila svoje putovanje sa parobrodom »Mauretania«, koji kreće iz New-Yorka dne 11. juna. Braći američkim Sokolima sprema se srdačan bratski doček.

Braća Čehoslovaci, Poljaci, Rusi i Lužički Srbi.

U čehoslovačkom Sokolstvu još nije definitivno završeno sa prijavama za slet. Prema poslednjem zvaničnom izveštaju čehoslovačkog Sokolstva definitivno su pregledane i potvrđene prijave za 5000 Sokola i 2000 Sokolice. Za slet pomlatka prijavljeno je do sad iz Čehoslovačke njih 300. Tačno stanje učesnika znaće se tek 5. juna. Čehoslovaci doći će sa sedam specijalnih vozova iz raznih krajeva Čehoslovačke. Putovaće se preko Austrije.

Pored čehoslovačkih Sokola, kako smo već javili, stiće će nam u velikom broju braća Poljaci — njih preko 2000 na broju — zatim preko 500 zagrančnih ruskih Sokola, a ujedno su ulepom broju najavili dolazak Banaluc-

Opis plakata.

Plakat I. svesokolskog sleta Sokola kraljevine Jugoslavije jest umetničko delo plakatne umetnosti i predložuje u idejnom smislu rad i nastojanja Sokolstva za potpunim narodnim ujedinjenjem. Pet stuba na dnu slike predložuje pet vekova borbe južnih Slovena za njihovu oslobodnju i ujedinjenje. Gazeći preko krvavih poljana tri brata Srbin, Hrvat i Slovenac muzeveno izraženih tela u stavu čekanja sa kopljem u ruci odapinju lukove u formi stilizovanih Sokola put Karadordeve zvezde. Svaki od sokola nosi u kljunu po jednu traku boje naših slovenskih boja, ko-

je se boje kroz sokolski emblem (simboli stika Sokolstva) ujedinjuju u našoj državnoj trobojci. Time ukratko sa nekoliko reči izražena je ona velika zamisao i naše nastojanje: Sokolstvom do potpunog narodnog ujedinjenja.

Anatomske sisteme tela izražen je u lomljenim crtama, kojima se hoće predložiti, da je Soko muž čeličnog karaktera, jake volje i odlučnosti, koji se daje samo slomiti, a nipošto savinuti.

Plakat je nacrtao akad. slikar brat Zvonimir Rakanarić iz Šibenika.

Učešće naših Sokola na sletu.

Danas smo u mogućnosti da objavimo približno tačne podatke o broju članova i članica Sokola kraljevine Jugoslavije, koji su preko svojih društava i župa Sletskom odboru najavili svoj dolazak. Možemo s ponosom ustvrditi, da je ovo rekordna poseta i da u istoriji Sokolstva na našem jugu do sada nismo imali nešto sličnoga po organizaciji i broju učesnika kao što je ovaj skor slet Sokola kraljevine Jugoslavije. Prema dosadanjem broju prijavi na slet će doći 7480 članova i 2240 članica, ukupno 9720 Sokola i Sokolice. Po župama stanje prijavi je sledeće: Župa Banja Luka: 175 Sokola i 118 Sokolice. Župa Belovar: 163 Sokola i 37 Sokolice. Župa Beograd: 821 Sokola i 225 Sokolice. Župa Celje: 192 Sokola i 76 Sokolice. Župa Cetinje: 225 Sokola i 43 Sokolice. Župa Kragujevac: 177 Sokola i 84 Sokolice. Župa Kranj: 77 Sokola i 31 Sokolice. Župa Ljubljana: 412 Sokola i 208 Sokolice. Župa Maribor: 295 Sokola i 136 Sokolice. Župa Mostar: 207 Sokola i 62 Sokolice. Župa Niš: 330 Sokola i 96 Sokolice. Župa Novi Sad: 1464 Sokola i 428 Sokolice. Župa Novo mesto: 49 Sokola i 40 Sokolice. Župa Vel. Bečkerek: 145 Sokola i 61 Sokolice. Župa Zagreb: 479 Sokola i 68 Sokolice. Župa Osijek: 436 Sokola i 108 Sokolice. Župa Sarajevo: 510 Sokola i 131 Sokolice. Župa Sušak: 68 Sokola i 35 Sokolice. Župa Skoplje: 498 Sokola i 26 Sokolice. Župa Split: 97 Sokola i 20 Sokolice. Župa Šibenik: 103 Sokola i 25 Sokolice. Župa Tuzla: 521 Sokola i 155 Sokolice. Župa Užice: 36 Sokola i 11 Sokolice.

Pojava ovolikog mnoštva naših Sokola, koji će mnogi doći u sokolskoj odori, a mnogi opet u živopisnim

narodnim nošnjama svoga kraja, dati će ulicama prestonice naročiti svečan izgled. O svemu ovome najbolje se vidi da će Beograd za vreme glavnih sletskih dana biti pun crvenih sokolskih košulja naših, čehoslovačkih, poljskih, ruskih i lužičko-srpskih Sokola.

Sokolske čete iz Hercegovine.

Na slet dolaze 42 sokolske čete iz Hercegovine. Doći će ih oko 700. Sve čete dolaze sa svojim zastavama. Sa ovim četama dolaze i 20 ustaša nevesinjskog ustanka iz 1875. Sve hercegovačke čete dolaze u narodnom odelu svojih krajeva. Svaka četa vodi svoga trubača. Osim toga sa njima dolaze i najbolji guslari.

Doček i smeštaj učesnika.

Za smeštaj Sokola i Sokolice pripremni radovi privode se kraju. U svim beogradskim i zemunskim okolnim školama (dvadesetdevet) moći će se smestiti blizu šest hiljada gostiju. Za glavne sletske dane stajaće na raspoloženju, osim toga još i gimnazije, realne, sred. tehničke škole, domaćinske i zanatlijske škole, Dom učenika, Dom saveza grafičkih radnika, ključar Bajlonove pivare, jedan deo prostorija fabrike šećera na Čukariči, i još nekoliko velikih zgrada u kojima će se ukupno moći smestiti oko pet hiljada Sokola.

Pored ovih nastanba, Sokoli će podići još i logore i to u Porti crkve Sv. Marka, u velikom dvorištu osnovne škole na Smed. Gjernu i na t. zv. mestu kod Krsta. U ovim logorima biće smešteno nekih dve hiljade Sokola.

Briga oko nastanbe nije jedina, valja sve Sokole i nahraniti i napojiti. I u ovom pogledu učinjeno je sve da učesnici svesokolskog sleta budu potpuno zbrinuti.

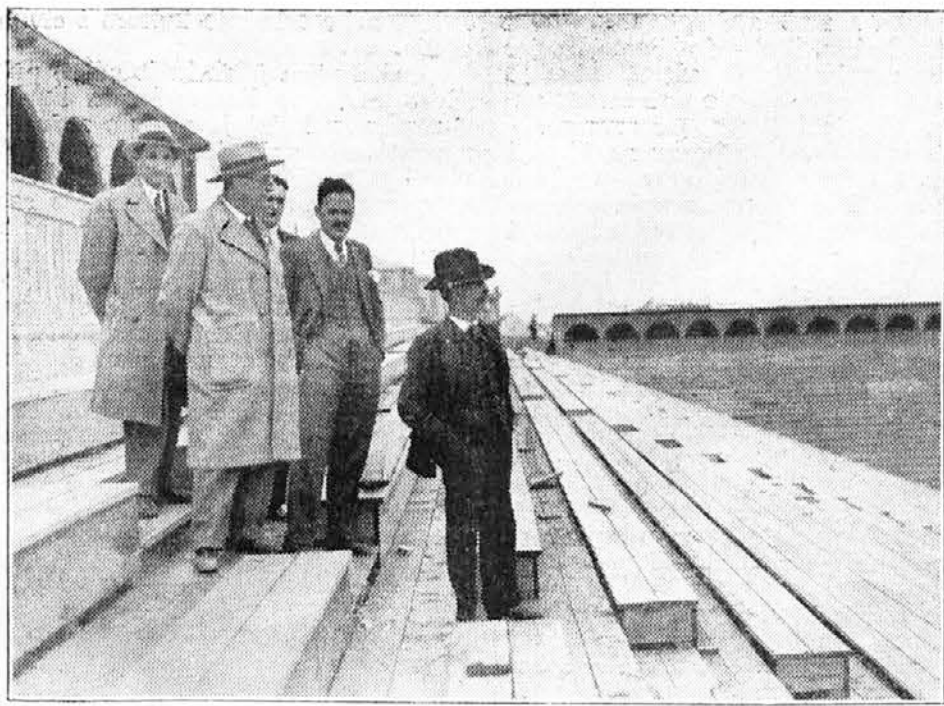
Zgradama i logorima upravljaće sekcija za doček i smeštaj preko svoje

(Nastavak na str. 2. stupac III.)

Na stadionu: Pogled u velike dane...

Pomoćnici ministra unutrašnjih dela na sletištu.

Ovih dana posetili su sletišta gg. 1. Perović i D. Matković, pomoćnici ministra unutrašnjih dela. Sa njima je bio i šef kabineta predsednika vlade g. Hodera.

Po sletištu su ih proveli zam. starešine br. Gangl i Paunković sa inženjerima i članovima sletskog odbora. Pomoćnici g. ministra unutrašnjih dela obišli su celo sletišta i dobili sva potrebna obaveštenja. Izjavili su, da su preko svakog očekivanja iznenađeni lepotom sletišta.

Ukrasivanje Beograda.

Naša prestonica u živom je nastojanju da i svojim vanjskim izgledom manifestuje svoju radost prema njenim mnogobrojnim gostima, koji će je posetiti za vreme sletskih svečanosti.

Beogradska Opština, pored ostalog dekora, ukrasiće naročito sve ulice kroz koje će prolaziti velika sokolska povorka.

Sletski odbor uputiće poziv svima građanima, da što lepše ukrase svoje zgrade zastavama, cvećem i čilimovima. Potrebno je, da beogradske trgovine ukrase svoje radnje slikama i drugim odgovarajućim ukrasima.

Delegati Saveza SKJ za Savez Slovensko Sokolstvo.

Dne 9. o. m. izvršni odbor Saveza SKJ održao je svoju sednicu — koje se redovito drže jedanput sedmično. Pored ostalog na sednici je rešavano pitanje predstavnika našega Saveza u Savez Slovensko Sokolstvo, u koji — kako smo već izvestili — je primljeno i naše Sokolstvo.

Za delegate našeg sokolskog Saveza određeni su na ovoj sednici zamenci starešine Saveza braća Engelbert Gangl i Đura Paunković.

Ing. LADO BEVC (Ljubljana):

Sokolski prosvetni rad.

Ideja.

Proglas od 28. januara 1930. kojim je Savez Sokola kraljevine Jugoslavije objavio početak svog delovanja na glasu, da nisu novi putevi, po kojima će naše Sokolstvo da hodi, niti su nepoznati ciljevi, za kojima će da teži.

Prema idejama osnivača Tyrša i Fugnera, koji ispovedaju bratstvo, jednakost i slobodu, nastaviće Sokolstvo razvijanjem telesnih, moralnih i duševnih sila, stvarajući time preduslove za bolju budućnost i napredak svoga naroda.

Proglas ističe, da će Sokolstvo ostati i unapred organizacija privatne inicijative, koja združuje zdrave sile pojedinaca i zajednice našega naroda, organizacija, u kojoj će svaki član sa svojim najboljim silama gorljivo dovojnike ljubavi dobrovoljno, neustrašivo i nesebično da radi na postignuću velikih sokolskih ideala istine, pravde i lepote.

U novoj sokolskoj tvorevini ima da živi stari sokolski duh, koji nam govori, da je moral jedini temelj, na kojemu počivaju društveni red, kultura i civilizacija. Moral je najvažniji preduslov opstanka i razvoja svakoga naroda.

Sokolsko poimanje nacionalizma i nacionalne dužnosti uleva po uzdanje u samoga sebe i u svoju vlastitu snagu, na kojoj se gradi narodna budućnost. U životnoj borbi pobeđuje ono, što je moralno, jače, naprednije i sposobnije za život. Jačanje i razvijanje svih ovih dobrih narodnih vrline označava dakle sokolsko poimanje nacionalizma i nacionalne dužnosti.

Tim programatičkim proglasom Savez Sokola kraljevine Jugoslavije otvorio je novo poglavlje u jugoslovenskom Sokolstvu, koje ima da prema čl. 1. statuta o organizaciji i poslovanju Sokola postigne svoj cilj sa uporednim telesnim i duševnim uzgojem po Tyrševom sokolskom sistemu, udomaćenom u našem narodu. Tyrševa ideja Sokolstva jezgrovito je izražena u rečima: U zdravom telu — zdrava duša. Ime organizacije uzeto je po istoimenom ptici, čije vrline opeva narodna pesma time, da ih prenaša na duševni i fizički život naših narodnih junaka.

Kako je po Tyrševom konceptu harmonični razvoj i uzgoj češkoga naroda prvo i glavno sredstvo da se dostignu veliki ciljevi Sokolstva, tako se po njegovim idejama također i kod nas ne će smeti zanemarivati ni telesni ni duševni deo uzgoja; jer samo tako uzgojeni Jugosloveni moći će da izdruže borbu u svetu, koja se većito bježe za biti ili ne biti. Iz te

borbe izneće pobeđu i uspeh samo onaj, koji bude zdravog tela, tvrde volje i plemenitoga duha; onaj, koji ljubi svoj narod i svoju domovinu; onaj, koji ustraje i ima nađe u svoj uspeh. To će dakle biti novi tip Jugoslovena, koji će u svakom pogledu biti potpuniji i lepši od sadašnjega. Takav Jugosloven biće tad svaгда na mestu, kada se bude krojila sudbina naroda u borbi za biti ili ne biti. Takav Jugosloven uspešno će se isticati u radu za dobrobit Slovenstva i čovečanstva uopšte.

Da postigne sve to, mora Sokolstvo da teži k stalnom napretku i da u okviru svoga programa kroči prema duhu vremena, da u svakoj dobi živo sprema i podupire svaki korak, kojim narod stupa bliže svojoj boljoj sudbi i ne sme da se daće zaskočiti problemima novog vremena. Sokole treba uzgajati za podroban i sistematičan rad; neka kritički motre pojave, koji ravnaju smerom narodnog napretka; ta kritika ne sme da ruši, naprotiv ima samo da gradi. Sokol ima da svoje vlastite interese zapostavlja interesima celine. Geslo »Iz naroda za narod!«, provadano u doslovnom smislu reči, ima da Sokolstvu dađe značaj organizacije, u kojoj vlada istinska i najšira demokratija. U borbi naroda za vlastiti opstanak učestvuje Sokolstvo po Tyrševom spoznanju, da nijedan narod nije izginuo po tuđoj, već samo po vlastitoj krivnji; također i mali narodi lako prkose velikim narodima u borbi za opstanak; ipak imaju da se oboružaju svim vrlinama. Povest, koja se po navlja po nepromenljivim zakonima prirode pruža nam u tome dovoljno dokaza.

Temelji organizacije Sokola kraljevine Jugoslavije.

Sokol kraljevine Jugoslavije ustanovljen je zakonom od 5. decembra 1929. Osnovne sokolske jedinice su sokolska društva; više društava udružuje se u župu, a sve župe udružene su u Savez, kao najvišu sokolsku instanciju.

Na osnovu § 11. toga zakona ministar prosvete i ministar vojske i mornarice dne 14. februara 1930. proglasili su statut o organizaciji i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije.

Savez je na osnovi zakona i statuta propisao pravila sokolskih društava i župa.

U tom okviru izdaje Savez također sve pravilnike i poslovnike, po kojima se u tačine propisuje organizacija sokolskog rada.

Svrha i cilj sokolske organizacije.

Zakon kaže: »U cilju fizičkog i moralnog vaspitanja državljana osni-

va se viteška organizacija pod imenom »Soko kraljevine Jugoslavije«.

Po statutu je cilj ove organizacije da uzgaja telesno zdrave, moralno čvrste i nacionalno svesne državljane.

Pravila župe i sokolskog društva definišu svrhu time, da sokolska organizacija ima da uporednim telesnim i duševnim uzgojem po Tyrševom sokolskom sistemu, udomaćenom u našem narodu, pospešuje telesno zdravlje, moral i nacionalnu svest jugoslovenskih državljana.

Iz tih citata očividno je, da je za telesni i moralni uzgoj, koji pripisuje zakon viteškoj sokolskoj organizaciji, postavljen Tyršev sokolski sistem, kojeg su vodeće ideje bile raspravljene u uvodu.

Sve citirane odredbe o svrsi i cilju organizacije sadrže isticanje o telesnom i duševnom uzgoju. Prividni dualizam u svrsi i cilju označuje pak po udomaćenom, prokušanom sokolskom sistemu potpunu jedinstvenost, tako, da u praksi i ne sme biti nikakve oštro ucrtane granice med obim granama sokolskog delovanja. Svaki smer toga rada upotpunjuje drugi tako, da izviđanje samo jednoga ili drugoga ne bi predstavljalo pravi sokolski rad pa također i uspeh, kojeg je Sokolstvu namenila Tyrševa ideja, ne bi se mogao postignuti jednostranim izviđanjem.

Rad načelnika i prosvetara mora se dakle vršiti u potpunom skladu. Iz sledećih izvoda neka se vidi, kako ima da se izvršava prosvetni deo ove saradnje.

Sredstva za izvršavanje prosvetnog rada.

Prosvetni rad ima da se vrši sledećim sredstvima: predavanjima održanim ili razmnoženim, nagovorima pred vrstom, člancima sokolsko-uzgojnog i nacionalnog sadržaja; izdavanjem sokolskih knjiga, brošura, časopisa i spisa, koji su u vezi sa sokolskom svrhom; u tečajevima za izobrazbu prosvetnih radnika; osnivanjem knjižnica (stanih ili putujućih) i čitaonica; držanjem prosvetnih konferencija i zborova; uređivanjem i vođenjem župskih sokolskih muzeja; sistematičnim praćenjem novinskih vesti i javnoga mišljenja o Sokolstvu; obaveštavanjem javnosti o sokolskom radu i pobijanjem svih napadaja na sokolsku organizaciju i ideologiju; sudelovanjem sa ostalim prosvetnim organizacijama i ustanovama na polju opšte narodne prosvete; podupiranjem treznog pokreta, uzgajanjem smisla za štednju, pospešivanjem narodnog zdravlja u najširem smislu reči; inicijativom podrobnog prosvetnog rada, njegovim provadanjem i nadziranjem, moralnim i materijalnim pomaganjem toga rada, određivanjem radnoga programa; sastavljanjem predloga za pospešjenje opštih ciljeva Sokolstva i prema tome sokolskog prosvetnog rada; širenjem sokolske štampe; propagiranjem sokolske ideje; međusobnim obaveštavanjem pojedinih sokolskih jedinica o programima i uspehima sokolskog rada u odnosnim jedinicama u svrhu postignuća međusobne bratske iskrenosti i održanja međusobnog viteškog takmičenja u sokolskom radu; priređivanjem javnih nastupa, pri kojima se u kojemdrugo obliku postiže izražaj htenja i stremjenja odnosno sokolske jedinice, da promiče prosvetni deo velikog zadatka sokolske organizacije.

Ovim dakako nisu iscrpno navedene sve brojne mogućnosti stvaranja sokolskog prosvetnog rada; kako je pak mnogostrana diferencijacija raznih grana narodne kulture, tako će i svaka sokolska jedinica u vlastitom delokrugu i miljeu imati da preduzme sve, da uzmogne koračati u ravnoj crti prema smeru trajnog napretka naroda, pri čemu se ima paziti na sve pojave, kojih bi konačna rezultanta uzmogla postaviti problem novoga vremena, kojemu Sokolstvo mora u svakom slučaju da bude doraslo, jer mora ne samo da korača sa duhom vremena, već također ima da kaže narodu jasno očitani put u srećnu budućnost.

Tko vrši sokolski prosvetni rad?

Briga pripravljanja, izvršavanja, vođenja i nadziranja sokolskog prosvetnog rada poverena je predsednicima prosvetnih odbora, odnosno prosvetarima kao prosvetnim referentima sokolskih jedinica, te prosvetnim odborima kao savetodavnim i pomoćnim organima tih jedinica. Kako su sokolske jedinice organizovane po društvima, župama i Savezu, takomamo u svakom društvu društveni, u svakoj župi župski i u Savezu savezni prosvetni odbor, kojima je međusobna podređenost odnosno nadređenost dana u smislu organizacijske grupacije Sokolstva.

U duhu već naglašenih organizacijskih i idejnih načela, rad prosvetnih odbora mora da bude u punom sporazumu sa načelništvom, odnosno tehničkim odborom i prednjačkim zborom.

Одише свежином.

Ако имате непрекоран тен треба да дневно мислите на то како ћете га сачувати. Хиљаде жена и девојака употребљавају Елида Идеал сапун и одушевљене су његовим деловањем. Његова је употреба услов за триумф успеха.

Елида Идеал сапун је изванредно благ и чист, раскошно децентио и наскроз парфумиран, угодан и пријатно освежује. Комади су згодног облика, хигијенски паковани. Купите још данас Елида Идеал сапун и почните с рационалном негом Вашег тена и депоте

ЕЛИДА ИДЕАЛ САПУН

Kome je namenjen sokolski prosvetni rad?

Sokolski prosvetni rad ima da se vrši: u vežbaonici među članovima vežbačima, naraštajem i decom; izvan vežbaonice između članstva; za javnost na način, koji izabere dotična sokolska jedinica kao najprikladnije za prenašanje plodova ustrajnog delovanja u smeru konkretno postavljenih ciljeva.

U poredenju sa pre izraženim mislima pak jasno proizlazi iz ove raspodele, da je najvažnije i bitno mesto sokolskog prosvetnog rada vežbaonica. Iz harmonično uzgajane vežbaonice širi se prosvetni rad sam po sebi na ostala svoja područja. Vežbaonica, koja bude deonik takovog uzgoja, biće stalni izvor obilja svih moralnih, kulturnih i duševnih dobara, koja neka Sokolstvo pruža punom merom svemu članstvu, narodu, čovečanstvu.

Sednica zbora župskih načelnika u Beogradu.

U nedelju dne 18. o. m. održavala se je u Beogradu, u prostorijama Saveza, SKJ, pod predsedništvom br. Dra. Viktora Murnika, sednica župskih načelnika uz sledeći dnevni red:

1. Izveštaj načelništva Saveza SKJ.
2. Izveštaji o dosadašnjim izvršenim priprema za svesokolski slet u Beogradu:
  - a) saveznog načelništva.
  - b) župskih načelnika o stanju priprava u njihovim župama.
3. Informativna rasprava o raznim pitanjima, koja se odnose na slet i o konačnim sletskim priprema.

Pre prelaza na dnevni red sednice II. zam. starešine Saveza br. D. Paunković lepim kraćim govorom pozdravio je zbor župskih načelnika zahvalivši im najuspešniji rad.

Po svojim načelnicima i načelnicima — odnosno njihovim zamenicama — bile su zastupane sve župe. Na sednici, koja je trajala od 10 do 14 sati, temeljito se je pretreslo sva pitanja, koja se odnose na posvećanje sletске pripreme kao i ona o samom sletu. Prema pojedinim izveštajima župskih načelnika i načelnica o njihovoj župi te po stanju dosadašnjih sletskih priprema u svim župama, može se utvrditi, da će slet u tehničkom pogledu lepo uspeti. Naročito se je i sa zadovoljstvom moglo konstatovati, da je općenito odaziv svih kategorija, koje će na sletu nastupiti, u svim župama veoma brojan. Na isti način i u pripremnim izviđanjima samih vežaba lepo se napreduje, a u pojedinim župama vrste za prvenstvena takmičenja pokazale su veoma dobre rezultate.

U ovoj prilici naročito treba naglasiti važnost uzgojnog rada među naraštajem i decom. Prvi proglas Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije od 28. januara 1930. govori o odlučnosti Sokolstva, da sakupljeno u čvrste redove skromnih radenika, sazida na temeljima bratske ljubavi, neumornosti i požrtvovnosti, nerazorivu utvrdu naše nacionalne i državne slobode te poziva na taj rad u naše redove sve, koji su s nama jednakih misli i osećaja; naročito se obraća prema našoj omladini i kliče na sve strane očevima i majkama: »Pustite k nama decu, jer je lepota i zdravlje njihovoga ži, vota na prostranim livadama slovenske sokolske misli!«

Provadanje prosvetnoga rada med sokolskom decom i naraštajem najvažnija je zadaća svakog prosvetnog odbora naročito danas, kada pred nama leži novo, još neispisano poglavlje jugoslovenskog Sokolstva.

(Svršice se.)

Nakon donešenih zaključaka kao i uputa, koje se imaju sprovesti za poslednje pripreme, savezni načelnik br. Dr. Murnik zaključio je sednicu, nakon koje su svi učesnici zbora pošli da razgledaju sletišta. Na sletištu dane su im detaljne informacije o nastupima, svlačionicama i sabiralištima kao i sve ostale potrebne upute za što temeljitije obaveštenje vežbača za vreme samoga sleta. Toga dana učestvovali su župski načelnici i načelnice također pri društvenom javnom nastupu beogradske Sokolstva II.

Pozdravi Savezu SKJ

Vinica. Sa osnivačkog sastanka novog Sokolskog društva u Vinici pozdravljamo starešinstvo sa njegovim starešinom prestolonaslednikom Petrom uz sokolski: Zdravo!

Za osnivački odbor: Rude Leskovar i Stjepan Milčetić.

Gradac. Sa današnje konstituirajuće skupštine društva šaljem brat-ski pozdrav, čvrsto uvereni, da će Jugoslavija kao produkt vekovne nacionalne svesti i jedinstvenog nacionalnog odgoja biti večna. Zdravo! Starešina Miošić.

Split. Verni i nepokolebivi u osnovnim sokolskim načelima neumorni Tyrša, starešinstvo i delegati društava oduševljeno pozdravljaju sa glavne župske godišnje skupštine svoj sokolski Savez. Zdravo! Župa.

JOSIP BOKO (Sinj):

Stari let — al novi zamah

Letele su godine. Mučne i teške, teskobne. A Soko se upinjao kroz decenije i decenije, da tvrdim prsima i zaletom strašnim prođe kroz sve one puste vihorove, što se nadimali da raznesu i razprše i rasture i rastuju Slovenstvo.

I jata Sokolova poletala iz gnezda, smelo i neustrašivo, raširenih krila i uvek uprtih očiju u svoj — cilj. Bleskale su munje, pretile grmljavina zblizla i zdaleka, udarao grom. Razarale se države, raspadala sagnjila carstva. Vitlao se svetom orkan besova. Zazvečalo mrtvačko zvono pravdi i slobodi. Bogovi behu — strast i interes. I jaki jednom rukom davio slabijega, a drugom mu gurao u stisnutu to grlo komad hleba — da ne crkne, jer mu treba.

I sapeti okovani robovi — plesahu alegorične igre bratstva i slobode i prava nacija — — — Padali, krvavili, izdisali Sokolovi i zadnjim dahom izbacivali svoj krik — u budućnost — Mrstilo se čelo Sokolovo i među obrve urezale mu se teške bore gledajući jad i stradanja. A savit kljun — nešto da otupi — sve više se oštro na ropskoj oceli okova. Oštro i ključavao ocao. Jer Soko ne mogao biti — rob. Pa i oni stari, što onemogućili u borbi, što im otežala krila i popustile mišice, ne klonuše. Njihova slobodna duša zbi se u plamene iskre očiju, što vrcale nacijom, i u prodiran klik, što

ga na samrti zakliktaše potomcima — kao zavet.

A mladi, što ostajahu, prihvaćahu taj zavet i dizahu ga sve više.

Letele su godine — — — Množila se gnezda, legli se ptici, povećavala jata i mladom snagom snažio stari let. Snažio i — strašio druge. A iznad zveke ropskih lanaca orio se sokolski poklič.

Sjale su oči, gledajući blizu nekoć daleki cilj, rastvarali kljunovi s voljom za zadr, grčile pandže, željne da zapnu — — — I jeka jadnakih glasa dozvala braću na okup. Očuse ga — — —

Poletese... a polet taj zapisa se zlatnim, prem krvavim slovima u istoriji našoj.

Odmori se Soko zaglušen pobedom pesmom. Ne za dugo, jer zamah energije nosi ga dalje i ostvareni ideji ali stvaraju mu — nove. On nije ptica mira. On hoće da leti, da radi, da klikče. I ona stara dugogodišnja energija dobi novi zamah. I stari zavet pretvori se u novi, možda još dulji, tegotniji. —

A strpljiv je Soko. On će znati da čeka — radeći i sokoleći. On će još više da se diže, da leti, da se uspinje na vrletne, nebotečne visove i da kliče: da dozivlje braću sa dalekih strana prostranog, širokog Slovenstva.

ANTE TADIĆ (Smederevo):

Zadatak „Sokola“ u slovenskim narodima.

Sokole, ti si nam uvek bio simbol slobode!

Još kao malo dete zavoleo sam crvenu košulju naših Sokola, ona mi je napunjala dušu nekim višim čeznućem, nekom velikom nadom i davala mi je uverenje, da će crvena sokolska košulja doneti slobodu Južnim Slovenima, onu divnu i zlatnu slobodu, o kojoj je već davno pevao naš neumrlj Gundulić.

Sokole, ti si prvi simbol jugoslovenskog junaštva!

U tebe su se ugledali nepoznati pevači našeg narodnog biserja, naših divnih junačkih pesama, u kojima su svi divjunaci opevani poput Sokola. Svi ti junaci dobijali su usporodbu sa Sokolom od svojih odvažnih majka, koje su svoje junake tim imenom pratile na krvave bojne poljane: Sokolom naziva majka svojo mило mladog čedo, koje u lakoj kolevci ljulja. — Sokolom naziva tlevojka odabranika svoga srca, sa nadom u duši i veseljem u sreću, da će iz njihovog gnezda poleteti mladi Sokolići.

Sokolsko ime i usporedba sa njime nije ostala samo kod našeg naroda i njegovih junačkih pesama, ne, značenje Sokola koraknulo je daleko u kulturni svet. Njegovo se značenje shvatilo sa čisto nacionalnog gledišta, sokolsko je ime došlo zgodno da

se upotrebi u kulturnoj nacionalnoj borbi.

Severna naša braća, Česi prvi shvatiše zadatak „Sokola“. Češki narod, potlačen od gordih Nemaca i nesnosljivog austrijskog režima, počeo je da osniva sokolska društva, da odoli ugnjetavanju tuđina.

Ideja, da se pod sokolskim imenom vodi nacionalna borba, našla je na veliko odobravanje, i ako ne u početku na opšte, jer taku borbu voditi, značilo je imati mnogo smetnji. Kako za svaku borbu ima pristasa i protivnika, tako je bilo i u ovoj. Ipak pristase borbe odneseće zastavu pobeđe i zasadiće jo u svoje duhu na vrh Bele Gore. Budućnost je bila njihova, a to su pokolenja dokazala.

Fügnier i Tyrš, osnivači i vode, bili su prvi sokolski junaci. Bili su junaci poput onih opevanih u našim narodnim pesmama, koje je poznavao i ljubitelj naše narodne poezije, brat Toner, toliko obožavao i predložio da se slovenska gimnastička društva nazivaju sokolskim imenom a i naš Pisarević veli: „Ja znam jedno ime, koje je izšlo iz naše narodne duše opevano u našoj narodnoj pesmi, a koje ima jednako sve vrline kao i naše društvo, a to je Soko.“

Prva dvojica osnivača Sokolstva, ljudi visoke inteligencije, puni osećanja za svoj narod, shvatiše njegov težak položaj i dadeše se na energičan posao. Počnu svoj rad u pravi čas, jer se talasi tuđinstva spremahu da prikrju još neobrađena slovenska polja. — Pod plaštem telesne vežbe počese buditi narodnu svest. Tyrš, da ne bude sumnjivo austrijskim vlastima, preveđe tehničke izraze „za“ poveri sa nemačkog na češki. To mu je vrlo dobro poslužilo, jer je time zavarao austrijske vlasti, koje su u sokolskim vežbama gledale pripremu za buduće vojnike. — Zaista, tu su se vaspitavali pravi vojnici, jer vidimo, da sve generacije vaspitane sa sokolskim zapovedima u sokolskom duhu, stvaraju za vreme rata zajednički front, prelaze u nama prijateljski tabor, stvaraju svoje dobrovoljačke legije i bore se za slobodu Slovenstva. Borili su se i svojom borbom dokazale, da se sokolska ideja sprovodi sa uspehom i u bojnim redovima, ne samo kod kuće u sokolarnama. Izgleda mi, da kad bi braća Fügnier i Tyrš bili doživeli momenat pobeđe Sokolstva — oslobođenje i ujedinjenje potlačenih Slovena — da bi od zadovoljstva i konačnog postignuća cilja svoje ideje, zatvorili blažen i sretni na večna vremena svoje umorne oči.

Oba brata osnivača, neumorno su radila oko organiziranja svojih sokolskih četa, nijedan čas vežbanja nije se bez njih održavao. Tyrš je bio neumorni vežbač i svojom prisutnošću budio je ostale na rad; Fügnier je bio neumorni propovednik Sokolstva i svojom živom rečju svakog časa podržavao je u braći plamen Sokolstva.

Ideja Sokolstva nije ostala na jednome mestu. Ona se poput strelovitog sokolsko leta počela širiti po celoj zemlji. Ljudi su je prigrlili, jer su u njoj videli ono nešto, što su svi očekivali, a što su današnja pokolenja doživela. Sokolski pozdravi prebuhli su i najzadnje selo, ujedinili su i gospodina i radnika i seljaka. Sokolska ideja postala je bog Slovenstva koja je jedina sposobna da prebrodi sve nesuglasice i da Slovenstvo dovede do najveće moći i slave, da izvrši ideju panslovenske politike, da ujedini celi slovenski rod.

Kao što nijedan ptic sposoban za let ne ostaje u svome gnezdu, tako ni Sokolstvo nije moglo ostati samo u domovini Komenskoga, Husa, Palackoga i Masaryka. Ono je pošlo dalje poput milozvučnih zvukova Bedřiha Smetane i Antonina Dvořaka. Naši — jugoslovenski — mladi studenti slušajući visoke škole u Pragu, bili su marljivi članovi u praškim sokolskim društvima. Napajali su se idejama i znanjem sokolskim, da ga mogu kasnije sejati po još neobrađenim jugoslovenskim poljanama i da sokolski barjak mogu podići na čvrste klisure svoje domovine.

Prag, kao središte Slovenstva, mogao je vaspitati našu omladinu u tom smeru. Nama je bilo potrebno to vaspitanje, da se možemo boriti protiv zajedničkih nacionalnih neprijatelja — Nemaca i Madara.

Ti jugoslovenski Sokolići, koji su dobili svjga sokolska krila u matici Sokolstva, doleteli su na topli jug i započnu svoj plodni rad. Započnu rad, koji je bio pun borbe i gorčine, započnu rad u zarobljenim svojim krajevima, gde im je neprestano visio

Damoklov mač nad glavom, kao i braći Česima. Borba je bila teška, jer osim neprijateljskih vlasti, bilo je mnogo nerazumevanja kod samog naroda, bilo je i straha, jer crvena košulja označavala je borbu na život i smrt. Okolnosti za širenje Sokolstva bile su teške, ali pravo Sokolstvo ne može da sustane, ono juri napred i napred i kriči sebi put, uništava sve zapreke, a svoju zastavu na kojoj je stajalo u duhu napisano »Sloboda« ne pušta iz ruku, čvrsto ju drži dok je konačno ne usadi na najviši vrh svoje ujedinjene domovine. Ta je zastava sva krvava i pocepana, na kojoj su sunčani zraci sa istoka napisali: »Borba, Sloboda, Jedinstvo«.

Sokolstvo na jugu udarilo je prvi kamen temeljac u alpskom kraju, kojega nastavaju naše jugoslovenske peče radilice, naši okretni i vredni Slovenci. Sokol je našao zgodan teren, našao je svoje visoke hridi na kojima najradije svoje gnezdo vije. Savio je prvo svoje gnezdo u zemlji opevanog snežnog Triglava, ladovitog Bleda, lekovitog Rogatca i srebrne Save. Tu je u beloj ljubljani savio Soko svoje plodno gnezdo iz kojega su se razleteli ptici Sokolići po svima delovima krasne Slovenije. I ti su ptici bili plodni i mnogi su dočekali dan narodnog preporodaja, ali mnogi iz jednog ropstva pali su u još gore, gde su im krila sputana, ne mogu da ih rašire, nemogu da lete već čekaju, kada će se osvetiti to novo Kosovo, koje će im doneti slobodu, da se i oni mogu ugrijati na velikom zajedničkom ognjištu majke Jugoslavije.

Za svojom braćom Slovincima nisu zaostali ni Hrvati. I oni su raširenih ruku dočekali sokolska jata, kada su ih iz ljubljane pohodila. Tog se momenta na podnožju načičkane Zagrebačke gore u belom Zagrebu, savilo prvo sokolsko gnezdo. Sokolstvo je u »Lepoj našoj domovini« našlo dovoljno oslonca za svoje dalekosežne ideje. U ovom našem lepom predelu, kojim prolazi murna Sava, u kojoj se blistaju Plitvička jezera, u domovini Zrinjskog, Frankopana, Gaja, Strossmayera, moglo se Sokolstvo mirno razvijati bez jačih trzavica. Ono se i razvijalo i davalo snage svim rodoljubima da se okupe oko sokolske zastave.

Ni kršna Dalmacija, koju ljubi plavo Jadransko more, sa svojim golim planinama, vinorodnim poljima i siromašnim ribarima ne ostade bez sivih Sokola. Pod goletnim Velebitom pružili se »kotari ravni« a u njima drevni Zadar, iz čijeg gnezda poletese prvi dalmatinski Sokolovi. Za kratko vreme, u Zvonimirovu i Hrvojini gradu, na podnožju Mosora, Kozjaka i Marjana, a na udaru jakih jadranskih valova pod žarkim suncem — u Splitu — osniva sokolsko društvo, da bje ljudi boj da suzbija tuđinska preziranja i da obrani hrvatstvo od propasti u Marulićevom gradu. Uz Krešimirov drevni Šibenik, ubavu Makarsku savše se sokolska gnezda diljem cele kršne Dalmacije. Sokolstvo u Dalmaciji vršilo je ulogu narodne vojske. Crvena sokolska košulja branila je naš narod od tuđinske najezde i sokolska ideja pridonela je da su mnoga izložena ostrva i mesta ostala u našim rukama, inače bi i nad tim delovima naše drage otadžbine na plavom Jadranu vijala se tri-

kolora neke tobožnje kulture i civilizacije.

Sokol ptica jakih krila odleti put divne Tvrkove Herceg-Bosne. Poleti u zemlju, u kojoj je vladalo najveće ugnjetavanje naše jednokrvne braće, poleti u zemlju punu prirodnih krasota, svetu malo poznatih. Ideja sokolska u Bosni i Hercegovini imala je u tuđinskoj vlasti najkrvavijeg neprijatelja, ali upravo zato sokolsko seme, gde je palo, urodilo je obilnim plodom. Taj rad bio je okrunjen vidljivim nacionalnim uspehom, što se najbolje videlo za vreme rata, kada su svi sokolski radnici morali da leže u tuđinskim tamnicama i mnogi su u tim grobnicama ostavili svoje sokolske kosti. — Ta je zemlja dala one junake, one Sokolove, iz čijih je rečova pao prvi hitac za oslobođenje Jugoslavena.

Tri junaka — tri Sokola.

Tri stare majke plakale
puče im srce od bola...

Krvnik se ceri opako
i veša do tri sokola...

Jedan se soko nasmeja:
»Kud li me penješ visoko?«
»Besmrtnost mene doziva!«
»Ti osta bedan duboko!...«

A drugi soko zaklikta:
»Zalud se mučiš prijane!«
»Danas nam sunce zalazi!«
»A sutra će da osvane!«

Sam treći okom ošinu:
»Zašto me daviš gavrane?«
»Nit moje ime uminu!«
»Nit tvoje će da ostane!...«

Tri stare majke plakale
puče im srce od bola...
Sunčane zrake grille
Tri mrtva sokola...

Preko Drine i Save preleti Soko u junačku Srbiju, u gordi Beograd, u zemlju, gde se tehnička strana Sokolstva — gimnastika — još pre negovala, samo pod drugim imenom. Sokolstvu je bila zadaća da u zemlji Karadorda, Vuka Karadžića i Skerlića okupi oko sebe starija gimnastička udruženja pod sokolskim imenom i da ih nadahne sokolskim duhom. Tu se okupio oko sokolskog barjaka zdrav narodni element, koji je dokazao da se zna sokolski boriti za oslobođenje i ujedinjenje ostale slovenske braće na jugu. Ti Sokoli n'su žalili žrtava, kada su ostavili krajeve pitome Šumadije, plodne doline Morave, rudama bogate Južne Srbije, neopisivih lepota Ohridskog jezera i istorijskog Kajmakčalana. Posle albanske Golgothe neprijatelj uništi materijalno sva društva, ali kada Sokoli osvetiše krvavo Kosovo i kada se povratše u svoju staru domaju, oživeše ponovo sokolska društva, a mnoga se nova osnovaše.

I mala kršna Crna Gora, zemlja Njegoševa, dopadne se Soko ptici, koja oko Durmitora i Lovčena savije svoja gnezda. Ta su društva još u prvom svom razviku, jer su više puta morala napuštati svoj rad radi nemiranja ustrajnih sokolskih radnika. Nadamo se, da će i tamo Sokolstvo udariti dobre temelje, da njegovi sledbenici sa visokih svojih planina straže stražu nad zamamljivim i plodnim Jadranom.

VEKOSLAV BUČAR (Ljubljana):

Kod Lužičkih Srba.

(Nastavak 12. — Svršetak).

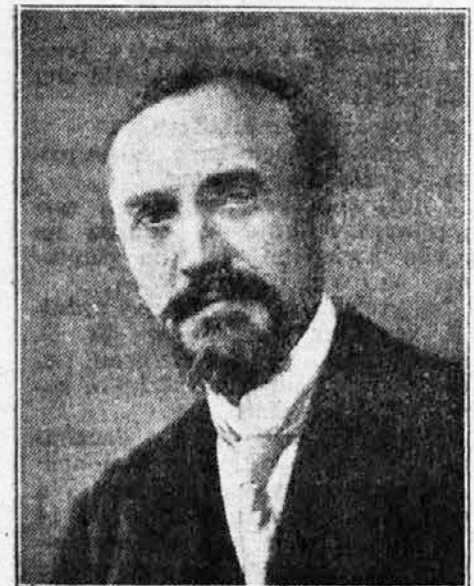
Podne je već davno odzvonilo, kad je br. Měrčin ugledao Lizu, koja se bosa, natovarena poljskim alatom vraćala kući. Dovikne joj nekoliko puta, a kad je ona također ugledala njega, pozove nas odmah u svoju kućicu, gde je počela odmah peći jaja i pripremati ostalo, što smaže gostoljubiva lužičko-srpska seljačka kuća. A oko nas za to vreme skaču mlade mačkice i druge krotke životinje, koje su Lizi, kako sama kaže, uz knjigu jedino veselje.

Za vreme jela, zanimljivo nam priča Liza razne istinite događaje iz prošlog života, koje još namerava obraditi i objaviti. Sve što priča, psihološki vanredno dobro i priprosto dokazuje, tako da ju je doista užitek slušati.

Dok je još pričala, vratila se iz tvornice njena sestra, a naskoro iza nje dohrli uplakana neka mlada žena, koja je sva u suzama pričala, da je pred sudom izgubila neku pravdu. Liza ju je podučila, kako da ponovi proces pred višom instancom, a pre svega joj je utvila u glavu, da se pretvara pred sudijama, kao da ne zna nemački, jer će u tom slučaju sud biti prisiljena da uzme tumača. Rečima: »Sramota je, da ne smemo na vlastitoj zemlji pred vlastima govoriti u svom jeziku.« zaključila je Liza svoj savet.

Vreme je bilo odmicalo i mi se moramo oprostiti. Rado bili bi skoknuli još do Popojaca (nem. Pappitz), gde su morala u školi lužičko-srpska

deca još nedavno za kaznu pedeset puta napisati »Ich soll nicht windisch kwatschen«, ali vreme nam to ne dopušta, zato udarismo pravo preko Golbina (nem. Gulben) u Dešno (nem. Dissen).

Bogumil Šwjela

XXIV.

U Dešnu, prilično velikom donjo-lužičkom selu, najavismo se u župnom dvoru, gde stanuje evangelički župnik Bogumil Šwjela, odlični donjoluzički jezikoslovac, književnik i narodni radnik. Mračilo se već, kad nas je primio u svojoj radnoj sobi. Vanrednim zanimanjem vaspituje se o prilikama u Jugoslaviji, koju je već proputovao u studijske svrhe. Duže vremena boravio je u Prekomurju, gde je studirao

prilike tamošnjih protestanata. Tom zgodom posetio je također Ljubljanu i bio gostom »Jutra«. Jedan od njegovih sinova studira medicinu te bi hteo nakon svršenih nauka da radi u Jugoslaviji.

Br. Bogumil Šwjela rodio se 5. septembra 1873. god. u Skjarbošcu (nem. Schorbus), donjoluzičkom selu južno od Khočebuza. Iza svršenih srednjoškolskih nauka u Khočebuzu studirao je teologiju u Lipskom, Doktorirao (nem. Halle) i filologiju u Berlinu. G. 1903. postao je pastor u Khočebuzu, g. 1908. bio je premešten u Wochoze, a od g. 1913. uspehom deluje u Dešnu. Svojim krasnim raspravama o jeziku te literarnim i narodnim delima zauzeo je odlično mesto u slovenskoj filologiji. Svoja znanstvena dela objavio je najviše u »Časopisu Mačicy Serbskeje« i »Slovenskom Přehledu«, a delomično također i u zasebnim knjigama. Kao Mukov učenih upotpunio je donjolužički pravopis, kojemu je g. 1903. u »Časopisu Mačicy Serbskeje« napisao opširan komentar pod naslovom »Dolnoserbski pšawopis«. Njegovo opširno znanstveno i književno delovanje učinilo ga je za glavnog vodu i preštavnika donjoluzičkih Srba.

Već kao mladić želeo je da radi samo među svojim narodom. Njegovu se želja ispunila i danas je najodličniji narodni radnik Donje Lužice. U poslednje vreme mnogo se muči, da bi zasadio među donjoluzičanima sokolska društva, koja još do danas nemaju radi vrlo neugodnih političkih prilika.

Mnogo je putovao slovenskim zemljama, a plod tih njegovih putovanja je knjiga »Ewangeliska wěra mjez Slowjanami«, u kojoj je odlično pri-

kazao također i prilike kod jugoslovenskih protestanata.

Iza večere, kod koje sam upoznao njegovu obitelj, odveo nas je uz pratnju svoje kćerke do seljaka Šlodarika, gde je za nas naručio prenoć št.

Svadbina u Blotama

Šlodarikovi su siromašniji ali vrlo gostoljubivi seljaci, koji velikim veseljem primaju pod svoj krov slovenske goste.

Sedimo u sobi i razgovaramo o svim mogućim stvarima. Na stolu leži debela knjiga. Upitam, kakva je to knjiga? Odgovorila mi je stara žena rekavši, da je to Sveto pismo, koje je toliko čitala, da je već sasvim raskidano. Sveto pismo je nemačko, a čitala je samo iz njega, iako njen

bibliju, jer je kao Srbin ponosan na to, da je ova najviše čitana sveta knjiga prevedena i na jezik malenog naroda, kojemu također i on pripada. Razgovor doveo nas je na narodnosne prilike u selu, a konačno i na brojne pučanstva. Ispitivao sam ga, što je upisao u upitni arak u onu rubriku, gde se pita za narodnost. I na moje najveće čudo reče mi, da je napisao, da je — Nemač. Upitam ga za uzrok tome i tek nakon duljeg

Mutni Dunav prolazi ravnom Vojvodinom, koju su Srbi većinom naselili. Vlast u Vojvodini, koja je pripadala bivšoj Ugarskoj kraljevini, tištila je sve ugarske Slovence. — Sokolstvo u tim prilikama teško se moglo razviti, sokolska ideja mogla se širiti samo pod vidom čiste gimnastike. Sokolsko ime nije se smelo upotrebljavati. Vlasti su na to budno pazile i svaki najmanji javni pokret sa sokolskim imenom, odmah je bio ugušen.

Za vreme rata mnogi su stradali, koji su stajali na čelu takih organizacija. — Oslobođenjem počelo se i Sokolstvo u Vojvodini razvijati u idejnom sokolskom duhu.

Soko ptica ponositog leta bila je razvila svoje gnezdo i na taj način Učitelj Gori. Sirotića Istra imala je svoje Sokolove, imala je i ona svoje crven-košulje, pod kojima je kucalo južno rodoljubno srce, koje je sa kupljalu paru po paru za svoju družbu Čirila i Metoda da može na materinjem jeziku školovati svoje Sokolice.

Sokolstvo je u Istri pre rata bilo snažno, i poznata Vitezovića župa važila je kao jedna od najagilnijih. — Danas? Danas reke Mirna i Raša tužno plaču, nad sudbinom sirotića, ali Jadransko more svojim snažnim talasima udara o istarske hridi, drži je budnu, uvek spremnu, uliva joj nadu da će se Kraljević Marko jednom probuditi i da će svojom topuzinom ponovo zavlatiti...

Nema većeg našeg sleta na kojemu ne sudeluje sirota Istra sa svojim sokolskim barjakom zavijenom u crnom velu, kojega čuva oslobođeno jugoslovensko Sokolstvo. — Zar da nam tada srce ostane mirno?

Sokolstvo je obuhvatilo i ostale Slovence: Ruse, Ukrajinice, Poljake a donekle i Bugare. Otvoreno ču da kažem, da kod njih u početku Sokolstvo nije poprimilo onaj nacionalni karakter, kao kod Čeha i Jugoslovena. Dužim nizom godina i tamo se Sokolstvo počelo nacionalizirati, t. j. osim gimnastike počelo je buditi i narodnu svest.

Iznimku su napravili Lužički Srbi, kojima je Sokolstvo zaista luč nacionalizma. Vidimo i pratimo njihovu borbu protiv talasa germanizma, koji bi hteli da ih pokrije i da se izbriše svaki trag Slovenstva u Nemačkoj.

Lepa je pojava u Sokolstvu što ono hvata koren i izvan granica slovenskih zemalja. Utešljivo je, kada vidimo da naši iseljenici, koji su pošli u daleki svet trbuhom za kruhom, osnivaju u svojim iseljeničkim kolonijama u dalekoj Americi, sokolska društva. Tome se možemo veseliti, jer zadatak Sokola među tim ljudima je u glavnome, da ih održi na okupu, da im slovensko ime ne ugiše, i bude li Soko u tim krajevima samo to, važno izvršio sa zadovoljstvom, moći ćemo kazati, da je izvršio veliki deo svoga idejnoga programa.

Jaka sokolska misao ne ostavlja u opšte slovensku braću i u drugim zemljama u kojima su naseljeni Slovenci. Svugde se osnivaju sokolska društva, što je ponovo dokaz, da je Sokolstvo Slovenima uređeno, da su ga primili ujedno sa majčinim mlekom, da je to upravo ona ideja, prava i sveta ideja, koja će Slovenstvo

celoga sveta držati u trajnoj i čvrstoj vezi.

Da Sokolstvo u zlu dobro dolazi, dokazuje nam ruska emigracija, koja se u svojim najtežim časovima okuplja oko sokolske zastave i sinovima velike majke Rusije stavlja na srce da se bore za ideje Sveslovenstva. Rastrkani po celom svetu, okupili su se u sokolske organizacije i čvrsto veruju, jemo, da kada se ovi Sokoli jednog dana povrate u sredenu i obnovljenu Rusiju, da će oni biti pravi pioniri, koji će ostvariti ciljeve i snagu sveslovenske ideje.

Poljaci, koji su u Sokolstvu na gimnastičkom polju negovali neke druge sisteme, počeli su u zadnje vreme primati Tyršev sistem, što možemo sa simpatijom pozdraviti, jer samo ovaj sistem može u sokolskim organizacijama, podržavati pravi sokolski duh.

Braća Ukrajinci trebala bi obe svoje organizacije »Sič« i »Soko« da

stope u jedno udruženje i da zajedno sa braćom Rusima manifestuju demokratsku sokolsku ideju, kao što su učinila braća Slovaci sa Česima i kao što su učinila braća Srbi, Hrvati i Slovenci na jugu.

Još nam preostaju Bugari, koji će samo putem Sokolstva moći preći svesokolskom taboru.

Sokolskoj ideji moramo se duboko pokloniti, moramo ju obožavati, jer njoj dugujemo ovo naše uzajamno bratstvo, njoj smo dužni svoju narodnu svest, njoj dugujemo ovu zlatnu slobodu, koju uživamo u kulturnome svetu.

Prvi hici za našu slobodu pali su iz sokolskih redova; beganje u antantni tabor, za vreme svetskog rata, vršile najbolji Sokoli; najveći broj dobrovoljaca iz Amerike bio je iz sokolskih društava. Oni su se sokolski borili za našu slobodu.

Sokolstvo nam i danas pronosi ime i slavu po celome svetu. Zar vam

ne zaigra sokolsko srce, zar vam ne ovlaži oko suza radosnica, kada čujete da se u malokome stranome svetu pred internacionalnim forumom prva diže u vis zastava Čehoslovaka i Jugoslovena i celome svetu objavljuje da smo mi Slovenci sa sokolskim duhom ponovo pobedili sisteme ostalih kulturnih naroda? Zar zadatak Sokolstva i na ovome polju nije od koristi?

Sanje i nade moga detinjstva ostvariše se u sokolskoj ideologiji. Crvena košulja obmamlila me je kao dete, u njezine sam redove stupio i sretan sam što sam time doprineo jedan mali kamačak za gradnju naše divne i zlatne slobode!

Soko nije još posve ispunio svoj zadatak među svima slovenskim narodima, još treba da pomiri neku zavađenu braću, zarobljenu oslobodi, a oslobođenu prosveti.

Zdravo!

STARA RENOMIRANA MANUFAKTURNA RADNJA

»NARODNI MAGACIN«

prodaje svu letnju robu za gospodu i dame počev od 1. maja za 15% jevtinije usled pada fabričnih cena. Iste cene i na 7 mesečnu otplatu.

Umoljavamo sve cenj. posetioce i. svesokolskog sleta Sokola kraljevine Jugoslavije, da nas izvole posetiti bez obaveze na kupovinu.

NARODNI MAGACIN

Pasaž Akademije Nauka i Jakšičeve ul. 2

TELEFON 10-38

KNJIGE I LISTOVI

»Soko«, list prednjaštva Sokola, kraljevine Jugoslavije br. 1—6, pod uredništvom br. Dra. V. Murnika, izišao je početkom o. m. iz štampe u lepoj sadržajnoj i vanskoj opremi i sa primerenim brojem uspešnih slika.

Pored uvodnog članka urednika i veoma interesantnog prikaza o Masaryku, list donosi lep traktat »Kultura i telovadba« od br. Dra. Murnika (iz istoimenog dela otštampanog u zasebnoj knjizi u auktorovoj nakladi, koje se dobije po Din 10), nekrolog o br. pk. Ivanu Verniku, a u vezi ovoga pomena br. Dr. Murnik prinaša reminiscencije o »Prvoj slovenskoj utakmici« održanoj 9. septembra 1888. g. u Ljubljani, a br. Hrvoje Macanović (Zagreb), piše o »Plivačkim utakmicama«. U daljnjem delu lista, koji je namenjen tehničkim silama našeg Sokolstva, nalaze se mnoge upute za vežbe pojedinih kategorija članstva i naraštaja kao i upute tehničkog karaktera za naš slet. List

»Soko« izlaziće svakoga meseca, a cena mu je u godišnjoj pretplati Din 30; pojedini broj Din 250. Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom.

»Sokolice«, list za naraštaj Sokola kraljevine Jugoslavije. Izšao je aprilski dvobroj 3. i 4., ilustrovan, sa veoma lepim i biranim sadržajem. List je namenjen našoj omladini, a Ministarstvo Prosvete, svojom odlukom od 6. maja 1930., preporučilo ga je knjižnicama srednjih škola. Godišnja pretplata Din 20, pojedini broj Din 2. — Uredništvo i uprava u Ljubljani, »Nrodni dom«.

»Naša radoš«, 5. majski broj, ilustrovan, donosi nekoliko lepih članaka i pesmica sokolske i zabavne sadržine. Pored biranog i korisnog štiva, pruža ovaj list našim mladima veoma ugodnu i poučnu zabavu. Ministarstvo Prosvete preporučilo je također — svojom odlukom od 6. maja 1930. list upravama osnovnih

nih škola. Izlazi u Ljubljani, a cena je u godišnjoj pretplati Din 10, pojedini broj Din 1.

»Soko na Jadrani«, glasilo Sokolske župe Split i Sokolske župe Šibenik-Zadar, počeo ponovo da izlazi u Splitu početkom juna pod uredništvom br. Stjepana Vrdoljaka.

»Narodna Odrbana«, Beograd, u broju 19. od 11. maja o. g. pored vedovito biranog sadržaja donosi i članak br. Dušana M. Bogunovića pod naslovom »Ideja Sokolstva posle ujedinjenja«.

»Dobrovoljački Glasnik«, Beograd. Majski svezak, pored izveštaja i pitanja staleškog karaktera, donosi i mnogo korisnih gospodarskih uputa i ostalih vesti. List je ilustrovan sa nekoliko uspešnih slika. Godišnja pretplata Din 40, pojedini broj Din 4.

Jugosloven (The Yugoslav), San Pedro — Los Angeles, California. Aprilski broj ovog mesečnika, pored članaka i vesti, koje donosi naročito u cilju što bolje informacije naše ta moćnije emigracije o prilikama u domovini, na uvodnom mestu, u članku pod naslovom »Naše Sokolstvo«, donosi opširne vesti o našem Sokolstvu, a specijalno o našem svesokolskom sletu. Obrazlažući postanak naše sa-

X. jubilarni velesajam u Ljubljani

održaje se od 29. maja do 9. juna. Na osnovi sajamske legitimacije, dozvoljen je 50% popust na željeznice. Neka nitko ne propusti pogledati si ovu veliku, krasnu priredbu, koja nadmašuje sve dosadašnje. Rekordni broj domaćih i inostranih firmi izlaže najrazličitiju robu. Naročito upozoravamo na odeljenja: tekstilno, koža, papir, pokućstvo, strojevi, kovine, strojevi za poljoprivredu, moderna higijena, perad. Legitimacije dobivaju se u biljetarnama Putnika, kod novčanih zavoda, trgovačkih organizacija itd. ili direktno od ureda velesajma po Din 30.—

danje sokolske organizacije, njen prijem u Savez slovenskog Sokolstva, bavi se opširno pripremama našega sleta te u izvadku donosa izjave zam. starešine br. Paunkovića, koju smo doneli u našem listu prigodom njegovog povratka iz Varšave i Praga, u pogledu poljskog i čehoslovačkog učestvovanja. Također donosi vest o sudelovanju lepog broja američkih Sokola na našem sletu, za koji se spremaju sokolska društva: Detroit, New-York, St. Louis te Abcon. Naglasuje, da je odaziv veoma lep i svakim danom raste. Svoje učestvovanje najavili su već službeno te 11. juna kreću iz New-Yorka sa ladom »Mauretania«.

Bavčci se i raznim priredbama, koje će se održati prigodom sleta prinaša i lep članak »Masaryk i Jugoslovenski Soko« povodom proslava našeg Sokolstva za Masarykov jubilej i govoreći o ulozi Sokolstva u slovenskim narodima, završava: »Mi moramo da dademo čovečanstvu našu slovensku dušu i srce, ono što nedostaje formalističkoj civilizaciji Zapada. Vreme je dalo i dade pravo velikim naučiteljima sokolskim.«

List u istom broju prenosi iz »Sokolskog Glasnika« nekrolog o blpk. Dr. Matku Laginji.

KOLINSKA CIKORIJA

je jako priljubljen pridatek za kavu!

Zanimivo je opažanje, koliko je napredan naš narod u obuci. Sve se više vidi ljude hodati s gumenim potpeticama, sve se brže raširuje kod nas ovaj artikl. Mora se reći, da je to pametno i rezborito. PALMA potpetica ne samo da traje dulje od kože, nego se na PALMA hoda mirno i elastično kao po čitimu, štiti čitije i skupe cipele. PALMA bi morala biti jeftinija od kože. Vjerujemo, da svatko, ko drži nešto do svoje vanjšine morao bi nositi PALMA potpetice.

skanivanja mi reče, da je morao tako upisati, jer je to zahtevao gospodin, koji mu je donio upitni arak. Da nije udovoljio njegovom zahtevu, imalo bi to lako za njega dalekosežne posledice.

Ovaj slučaj, za koji sam saznao iz ustiju priprostog i iskrenog seljaka, najočitiiji je dokaz, kako se provada brojenje pučanstva kod naroda, koji hoće da sakrije istiniti broj svojih narodnih manjina. A slučaj seljaka Šlodarika sigurno nije osamljen, jer inače ne bi bili mogli Nemci kod brojenja pučanstva nabrojiti više od polovine manje Lužičkih Srba, nego što ih stvarno ima.

XXV.

Pre odlaska iz Dešna još jednom posetismo br. Šwelu, koji mi je pokazao svoju crkvu, a kod oproštaja poklonio nekoliko svojih dela sa autogramom. A da bi mi bio put do Borkowa kraći, utisnuo mi je u džep svežnjic dobrih smotaka.

Pokrajina od Dešna je sve zanimljivija. Ovde je opet bujno zelenilo, jer močvare, koje tvore nebrojeni ručkavi reke Spreve, vrlo povoljno uplišu na floru. Ogromna polja pretvorena su u prekrasne vrtove, u kojima uspevaju odlični krastavci i špargele. Naročito »die wendischen Gurken« poznate su kao specijaliteta svoje vrste daleko po čitavoj Nemačkoj te nema skoro veće železničke stanice, gde se ne bi prodavali kiseli krastavci iz Lužice.

Široke voľje i pevajući razne pesme sa br. Mörckom približavamo se sve više Borkowu (nem. Burg), središtu »srpskih Mlje tak« središtu prekrasnih Blot. Tik pred selom uzdiže se najveći nasip (šanca) Lužice, za

koji narod priča, da je na njemu stajao grad bajoslovnog starosrpskog kralja. Kroz šancu prolazi danas blotska uskotračna turistička železnica.

Dolnolužička narodna nošnja

Kad su kopali nasipe za tu železnicu, kažu da su naišli na čvrste temelje, kakve su imali stari gradovi. Brat Mörckin mi je pričao, da su Nemci namerno izveli železnicu preko te

najveće lužičko-srpske svetinje, samo da ju oskrvne.

Naskoro dodosmo pokraj borkowske stanice u sredinu sela, koje ima obeležje većeg turističkog mesta. Osim nekoliko narodnih nošnja, nema ovde ništa srpskog. Narod govori samo još među sobom neku pokvarenu srpsčinu, a oseća već većim delom nemački. Odatle dalje počinju prave »srpske Mljete« opširne šume protkane nebrojenim kanalima. Tu i tamo kriju se sramežljivo među drvećem malene, drvene i sa slamom pokrivene kućice. Cesta ovde nema, čitav sacbračaj vrši se na vodi. Maleni putelci vode do pojedinih kuća, a preko kanala izgrađeno je nebroj visokih brvica, koje omogućuju lagan prelaz.

U letno vreme ima u Blotima bezbroj ljudi na letovanju, a nedeljama i blagdanima voze ovamo ogromni, višespratni autobusi izletnike iz jedva 85 km udaljenog Berlina. Nedeljne izletnike privlače u Burkow najviše lepi narodni plesovi, koje plešu stasite Bločanke u svojim prekrasnim narodnim nošnjama. Šteta samo, da se radi mnogih izletnika ovaj najlepši deo slovenske zemlje sve više i više germanizuje, a narod kvari raznim »tekovinama« nemačke civilizacije.

U sredini Blot, u lepoj vili ima svoje »svetište« donjolužička pesnikinja Mina Witkoje. Nadosmo ju upravo kod posla, pisala je članke za donjolužički sedmični list »Serbski Casnik«, koji ona također uređuje. Mina se je uspeła od nenaobražene seljačke devojke svojom marljivošću i prirodnom inteligencijom do najbolje donjolužičke pesnikinje, pisateljice i novinarke. Kao oduševljena Slovenka

vlada sa više slovenskih jezika iz kojih je također mnogo prevadala. Naročito je oduševljena za našeg Meška te je nekoliko njegovih dela prevela i objavila u raznim listovima.

Budući je upravo podne, zadržali nas na ručku, a posle podne uživali smo sa br. Mörckinom prirodne krasote Blota. Iza večere, koju nam je

Mina Witkoje

opet pripremila Mina, odvela nas je na prenoćište u neku priprostu seosku kućicu. Slatko sam spavao pod mogao stisnuti oči. Poslednju noć slatnatim krovom, iako dugo nisam sam noćio u srpskoj Lužici, zato sam dugo razmišljao o svemu, što sam u četrnaest dana svoga putovanja video i čuo. I neprestano mi se namicu pamtanje, hoće li se moći uzdržati na žvotu taj maleni, a ipak tako dobar

i života vredan bratski narod? Teško je na to odgovoriti. Ali bez dvojbo održati će se, ako mu u njegovim teškim časovima barem moralno prišćimo u pomoć mi, »slobodni« slovenski narodi. Probudimo se iz svoje mlakosti i pokažimo, da slovenska uzajamnost nije prazna fraza, nego fakat! U potkrovlju plaće dete i nad mojom glavom ropoće kolevka. Bog zna, hoće li se taj crv čak, kad odraste, još nazivati Sribinom?

XXVI.

Sledećeg jutra oprostimo se od Mine, proštam se od krasnih Blota i lepe srpske Lužice. U nekoliko časova smo u Witišavu (nem. Vetschau). Kako imam još dovoljno vremena do voza skočimo u obližnje selo do učitelja Jordana. Samo kratko vreme se zadržasmo kod njega. Ovde je kraj srpske Lužice, zato me ovi krajevi ne više zanimaju. Bratski se oprostim od brata Mörckina, koji je toliko vremena žrtvovao za mene, samo zato, da sam lakše upoznao njegov narod. A ne samo upoznao, obljubio sam ga, kao što ljubim svoju rođenu grudu i čitavi široki slovenski svet.

Voz me je vukao prema Berlinu, na obzoru nestajale su tamne konture blotskih šuma, a u mislima bio sam još uvek kod Lužičkih Srba.

Zdravstvuj br. Mörckin, zdravstvuj i svi vi, koji ste mi široko otvorili svoje slovensko srce i poverili mi svoj bol, kao što može poveriti samo brat rođenom bratu! Razumem vas i verujem sam, da će i vama doći lepši dani.

Vaš »brat« iz južne Serbske neće vas zaboraviti, očuvat će vas u najlepšoj uspomeni!

Zathevajte u Beogradu

čuveno

VAJFERTOVO EKSPORT PIVO

koje proizvodi

Prva Srpska Parna Pivarna
Djordje Vajfert A.D. u Beogradu

IZ ŽIVOTA I SVETA

Olimpijada u Los Angelesu.

Čuveni organizator amsterdamske olimpijade, kapetan van Rossem bio je pozvan u Los Angeles, da pomogne organizovati narednu svetsku olimpijadu, koja će se održati god. 1932. u Los Angelesu. Iz njegovih pisama doznajemo mnogo zanimljivih stvari o velikim pripremama.

Kalifornija vidi u olimpijskim igrama odličnu priliku za internacionalnu propagandu i zbog toga moralno i materijalno podupire ovaj pokret. Već god. 1928. osnovan je opštim glasanjem fond od jednog miliona dolara za pokriće troškova, a država imenovala je naročitu komisiju, koja će buditi interes za igre po školama.

Organizacija X. olimpijade bila je, kao u Amsterdamu, poverena naročitom odboru, kojemu je predsednik W. M. Garland, zastupnik ujedinjenih država severo-američkih u međunarodnom olimpijskom komiteju. Odbor sačinjavaju u prvome redu članovi »Community Development Association« — centralne sportske organizacije, dalje i predstavnici štampice, trgovine i industrije. Olimpijske kancelarije nalaze se u devetom spratu W. M. Garland Buildinga.

Pored tog glavnog odbora radi već više pododбора. Na čelu železničkog odbora je direktor »Southern Pacific Railroads«, koji se i najviše brine za izvesne pavlastice na američkim železnicama. Pododbor za štampu i reklamu sastavlja spisak novina i presbira iz 65 država, koje će primati izveštaje olimpijskog komiteja. Odeljenje za umetnost pod vodstvom generala Sherilla sprema olimpijska takmičenja u muzici, literaturi i likovnoj umetnosti. »American Federation of fine arts« u New Yorku, najodličniji predstavnik likovne umetnosti u Americi već je podneo svoju prijavu za saradivanje.

Za vozne povlastice evropskih posetilaca razgovaralo se je već na sednici međunarodnog olimpijskog komiteta u Lausanni prošle godine. Sada privada ove razgovore kraju Sir Georg Me. Laren Brown, član »Canadian Pacific Railroads«.

Igre održaće se u Coliseumu, kako se naziva stadion u Los Angelesu, koji je bio pre osam godina sagrađen. Od središta grada do stadiona ima četvrt sata cestom železnicom. Na tribinama ima mesta za 80.000 gledalaca. Sada će se sav stadion preurediti, tako da će biti mesta za 100.000 gledalaca. Sadašnje tribine od drveta srušile se, a čitav novi stadion biće iz betona. Radove na stadionu

vodi arhitekt John Parkinson. Troškovi iznose 900.000 dolara. Svi članovi atletičari neće biti više pod tribinama već u »Athletic Buildingu« pored stadiona, gde će imati i naročito uređene prostore za vežbanje i restoran. Ostale zgrade koje su potrebne kod olimpijskih igara, postaviće se u parku oko Coliseuma.

Što se tiče troškova za izdržavanje, nje, kao u Americi mnogo veći nego u Evropi. Soba u hotelu stoji 3 do 10 dolara na dan, hrana od jednoga do tri dolara.

Olimpijske igre održaće se krajem jula ili početkom augusta 1932. god. Tačno vreme određiće kongres međunarodnog olimpijskog komiteta, koji će biti u maju o. g. u Berlinu. Na tom kongresu treba da se reše još mnoga pitanja, između ostalog i pitanje amatera, od kojega zavisi izraz da podrobnog programa.

Nemačko turnestvo u Poljskoj.

Nemačko turnestvo u Poljskoj objavilo je pre kratkog vremena svoju statistiku. U celoj Poljskoj postoji 47 društava sa 3876 članova. Zanimljivo je, da broj turnera u bivšoj nemačkoj Poljskoj (poznanoj kao pomerelski okrug) pada, a naročito opada broj naraštaja. Najveće društvo je u Poznanju; ono broji 241 člana. Vlastite vežbaonice imaju samo dva društva.

Vatrogasci u ČSR.

Savez čehoslovačkih vatrogasaca razdeljen je na pet pokrajina i 294 vatrogasne župe sa 9515 društava, od kojih ih ima 745 ženske odbore. Članova je 264.000 muških, 5882 ženskih i 2033 omladine.

VI. glavna skupština ČSL Orla.

Šesta skupština čehoslovačkog Orla održana je na uskršni ponedeljak u Brnu. Učestvovalo je 141 zastupnik iz cele republike. Svi članovi bili su krajem 1929. god. 103.301. Središnji odbor bio je ovlašćen da izradi statute za pokrajinske saveze: češki i slovački. Novčani promet iznosio je preko 8 miliona Kč. Kod izbora je bio za predsednika ponovo izabran ministar dr. Šramek, a za načelnika Met. Večeća iz Olomuci.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

ŽUPA BJELOVAR

SOKOLSKO DRUŠTVO KOPRIVNICA.

† Brat Vlada Vojnović.

Dana 22. aprila o. g. preminuo je u Zagrebu u sanatoriju brat Vlada Vojnović, trgovac iz Koprivnice, član Sokolskog društva u Koprivnici. Po-

kojnik rodio se 22. IV. 1897. u gradu Karlovcu, a nakon svršenih studija na Trgovačkoj akademiji na Rijeci, posvetio se trgovini i preuzeo radnju svoga ujaka u Koprivnici.

Kao student bio je članom Sokola na Sušaku, a kasnije u Požegi, ali kao oduševljeni i predani sokol-

ski radnik istakao se istom u Koprivnici, gde je kroz više godina zauzimao vodeću ulogu kao tajnik i prednjak u bivšem jugoslav. Sokolskom društvu.

Slava mu!

ŽUPA LJUBLJANA

SOKOLSKO DRUŠTVO JEŽICA.

Kod nas se neumorno pripravlja za beogradski slet. Broj članova vežbača se je utrostručio, a srž i vodstvo ovih sačinjavaju prokušani radnici prijašnjeg jugoslovenskog Sokola. Sokolsko društvo učestvovalo je časnom broju u nastupima u Beogradu, a pribravlja se također i za takmičenja. Da se upozna stanje pripravnosti, u nedelju 20. aprila izvedeno je pokusno takmičenje članova u vežbama za niži odio. Takmičenju, koje je trajalo od 9 do 13 sati, učestvovalo je 9 članova, od koji je jedan radi ozlede na ruci, prekinuo takmičenje, drugi je morao otputovati, a 7 ih je došlo. Takmičilo se je u svih pet važaba na ručama, preči i karikama te sa jednom vežbom na konju, dalje proste vežbe, skok u vis, bacanje kugle i penjanje, dok takmičenja sa zaprekama nije se moglo održati radi mokroga terena. Takmičenje otvorio je pozdravnim govorom starešina br. Trošt, župske pozdrave izručio je vežbačima br. Stanić, koji je zajedno sa bratom Stepišnikom sudio.

Rezultati su po svemu zadovoljavajući: 1. Novelli P. 63.60%, 2. Dovč N. 77.52%, 3. Škerl K. 75.23%, 4. Perko J. 74.65%, 5. Ramovž C. 67.66%, 56.65%.

Videlo se je, da takmičari veoma dobro poznaju i svladavaju vežbe na spravama, dok im lakoatletske grane, naročito skok i kugla nisu uvežbane. Marljivom daljnjom trenazom i uvažujući nedostatke, koji su se pokazali na ovom pokusnom takmičenju, ova će vrsta Sokola Ježice biti zaceo istinski borac za prva mesta u nižem odelu. Zdravo!

Župa Beograd.

ŽUPA SKOPLJE

SOKOLSKO DRUŠTVO STRUGA.

† Ivanka Paljaka, rod. Bošković, učiteljica i društvena načelnica.

Dne 21. aprila o. g. u bolnici u Ohridu, preminula je na velikoj dužnosti i svetom pozivu, na putu da poštane mati, sestra Ivanka Paljaka rod. Bošković, načelnica Sokolskog društva Struga.

Ivanka Bošković — Paljaga

Svi mi, koji smo poznavali sestru Ivanu i kao učiteljicu i kao Sokolicu, nemamo dovoljno reči, kojima bi mogli utešiti njenu pomajku i njenog supruga. Idealizam sestre Ivanke išao je daleko, a njeno sokolsko shvatanje tako uporedo sa ideologijom, da je po sokolskim načelima i po ideološkom propovedanju ne samo mislila jugoslovenski, već i htela stvarati čiste jugoslovenske generacije.

Dete seljačkih roditelja iz Dračeva, koje zarano izgubi pretrivši uz to docije i bol radi smrti brata i dve sestre, ostade sa još jednom sestrom siročić, koje je zbrinula njehova pomajka gđa. Kovačević i školavala ih.

Sestra Ivanka, svršiv u Beogradu učiteljsku školu, puna poleta i ljubavi odlazi na dužnost učiteljice u Južnu Srbiju, da u Strugi, vršeći savestno svoje učiteljsko zvanje, prione također velikom ljubavlju i zauzetnošću radu na podizanju i širenju Sokolstva u ovim lepim krajevima. Njene duševne i fizičke odlike, rad pun savesti, ljubavi i elana, prijaznost i ljupkost prema svakome, sve je to

po vsem svetu nosijo leto za letom dobre Palma-podpetnike.

Ljudje današnjih dni ne hodijo več na usnjenih podpetnikih. Preudarni in napredni hodijo po elastičnih, dobrodejnih Palma-podpetnikih.

Palma so za vsakega pešca dobrota, trajajo dalje kakor najbolje usnje in so danes poceni tako, da si jih lahko kupi vsakdo, reven ali bogat.

Kar smatrajo milijoni ljudi po vsem svetu za dobro in praktično, to poizkusite tudi Vi. Se danes naj Vam Vaš čevljar nabije dobre Palma-podpetnike, iz preudarnosti in varčnosti! Za nasvet boste hvaležni.

PALMA

odavalo jedan divan sklad, koji je ubrzo bio popraćen najlepšim osećajima simpatija sredine u kojoj je živela. Sestra Ivanka, prem Dragočevsko dete — Srbijanka — ona kao Sokolice uzima sebi za muža primorskog Hrvata, želeći da i svojom ljubavlju prinese Jugoslovenstvu adeo na stvaranju pokolenja sa svim krvnim osećajima naše rase.

Vrio dobro sećamo se sv. mi, koji smo se zajednički proveli sa njome

posled skopskog sleta na Ohridskom jezeru, sećamo se, sa koliko nam je oduševljenja pričala o lepotama njenog kraja, njene Struge i njenog učiteljevanja. Bila je duša našeg društva, puna temperamenta, snage i lepote, kojom je istinski provejavala sokolska misao i mi bojom u duši oplakujemo našu dragu sestru, rano preminulu, časno i izgubljenu Ivanu. Večno svetlo neka je njenoj svetloj duši!

ŽUPA MARIBOR

Na granici

Od poslednjeg našeg izveštaja do danas stanje mariborske župe znatno se promenilo: javila je se granica.

Ako pogledamo na zemljopisnoj karti teritorij naše župe, videćemo da se župska granica od Legrada prema severu i zapadu čak tamo do Črne poklapa s državom. I upravo tu je Sokol u zadnje vreme savio nekoliko gnezda. Iza Kotoribe, koju smo već spomenuli u zadnjem izveštaju, osnovana su Sokolska društva još u ovim mestima: 25. III. u Sv. Mariji, 28. III. u Donjoj Dubravi, 16. IV. u Goričanu i 18. IV. u Legradu. Svaka mesta nalaze se u Medimurju, dakle, u kraju, koji je stenjao pod tudinskim jaromom, i tamošnjem stanovništvu treba priznati da je shvatilo položaj Sokolstva u novim prilikama i da mu se pridružilo u vanredno velikom broju. Krivo bi učinili, kad u vezi s osnivanjem tih društava, ne bi spomenuli br. Dušana Simića, pograničnog komesara u Kotoribi, po čijoj su inicijativi Medimurci tako oduševljeno prihvatili pod sokolska krila. Varaždinskoj župi, koja će — kad bude osnovana — preuzeti Medimurje, na srec stavljamo da bdiše posebnom ljubavlju nad tim lepim i po pridodi bogatim krajem i neka ga neguje i čuva kao zenicu oka.

Približno u isto vreme, 16. III. osnovano je u Slovenskoj Krajini (kako je zovu urođenici, ili u Prekomurju, kako ga obično mi zovemo) sokolsko društvo u Talovcima, preposlednjoj stanici na pruzi Mur. Sohot — Hodoš. Radosna je pojava, da se u vodstvu društva nalaze skoro isključivo domaći ljudi, kojima su prilike u ovim krajevima dobro poznate te uz dobru volju postoji i garancija, da će se sokolska misao duboko ukoreniti u narodu.

Najmlađe društvo, 41. po broju, osnovano je 27. aprila u Sentilju u Slov. goricama, na području gde je se

vodila nemilosrdna bitka među slovenstvom i germanstvom, na području gde je imao stajati prvi stub nemačkog »mosta do Jadrana«. I tu je sada Soko raširio svoja krila, i to kao miroljubiv, ali odlučan znak, da ta zemlja jest i da će ostati naša.

Ali ni »zaledek« nije ostalo mirno. Istoga dana, 27. IV. već postojeće društva Smarjete na Dravskom Polju proširilo je svoj delokrug i na Sentjanž na Dravskom Polju i time došlo ogromnu mogućnost razvoja. — Nedelju dana kasnije priredilo je svoj prvi javni nastup istom prošle jeseni osnovano sokolsko društvo u Sv. Antonu u Slov. goricama, i mnoštvo seljačkoga naroda bilo je dokazom velikog moralnog uspeha i delovanja, da se crvena sokolska košulja udomaćuje također u širim narodnim slojevima, gde još pred pola godine nisu hteli o Sokolstvu niti čuti. — 11. maja dao je dokaza za svoj marljiv gimnastički rad, Sv. Antonu su sedni, Sv. Jurij ob Ščavnici, jer je toga dana tamošnje sokolsko društvo priredilo svoju drugu akademiju. Istoga je dana nova sokolska četa, 3. po broju u mariborskoj župi, »zauzela« Sv. Urban kraj Ptuj. Prilike su u tom kraju dosta teške, ali ljudi, koji su preuzeli vodstvo čete, pružaju jamstvo za njen sigurn opstanak i napredak. I tako »ruchem žijeme...«

KONKURS

za prijem pitomaca u Pomorsko-Vasduhoplovnu školu u Divuljama, pošta Kaštel Stari (Dalmacija).

Na osnovu rešenja gospodina ministra Vojske i Mornarice M. V. Broj 2023 od 4. februara 1930. godine priimće se ove godine u Pomorsko-Vasduhoplovnu Podoficirsku školu mornarice u Divuljama od 150 mladića iz građanstva i iz Mornarice za pitomce.

FOTOGRAF. ATELJE
»NADA«
BEOGRAD, Sarajevska 19
Za vreme trajanja Svetskog Sokolskog Sleta radiće fotografije po naročito sniženim cenama za brat Sokole.

Trgovina Sokolskih potreština i krojačka dvorana

GRGA HORVATEK

ZAGREB

FRANKOPANSKA UL. BR. 9

Izradjujem sve vrste propisanih sokolskih svečanah i vježbačih odijela, za sve kategorije muško i žensko članstvo. Prodaja svih sokolskih potreština uz vrlo umjerene cijene. — Robu razasijem pouzdem. Vanjskim društvima obavijam brzu otpremu.

ŽENSKKE ŠEŠIRE

poslednje pariske mode ima u ogromnom izboru i prodaje u čast Sokolskog Sleta po izuzetno niskim cenama najveća radnja

I. Milkić, Beograd, Knez Mihajlova 3

MALI OGLASI

Oglase prima po naplati uprava Sokolskog Glasnika u Ljubljani, Narodni dom. Svaka reč pri svakom objavljivanju 50 para, najmanji iznos 5 Din

REUMATIZAM.

Javna zahvala.

G. ANTI MRKUŠIĆU, apotekaru Konjice.

Vaše dvije bočice „ANTIRHEUMIN-a“ svojedobno sam primio, te pokušao po naputku mazati. Kod svih prije pokušanih lijekova nijesam osjetio poboljšanja te sam morao dalje ležati u postelji, a da se ni podignuti nijesam mogao. Čim sam počeo sa Vašim „ANTIRHEUMINOM“ mazati, čutio sam se na bolje i premda ja trpim od STARE REUME, ipak sam se Vašim „ANTIRHEUMINOM“ oporavio i danas hvala Bogu hodam na mojim teško bolesnim nogama veoma dobro. Jamčim sa moje strane, da je lijek vrlo dobar te sam ga radi toga i drugima preporučio, pa Vas molim, da za mene i moje prijatelje pošaljete još 3 bočice poštom.

Vrgorac, 2. februara 1927.

Ostajem Vam uvijek zahvalan

JAKOV ROJE, trgovac.

„ANTIRHEUMIN“ izvršno sredstvo proti reumatizmu, kostobolji itd. dobiva se u apotekama ili direktno kod proizvođača: Mr. Ph. A. Mrkušića, apotekara, Konjice (Hercegovina), koji šalje pouzdačom 3 orig. fl. za 105 Din, a 3 pokusne za 65 Din. Kod naručaka od manje količine zaračunat će se 5 Din više za poštarinu. Za inostranstvo šalje se 6 originalnih flaša za Din 300 —, a 6 pokusnih za Din 160 —, ili uz odgovarajuću svotu u stranoj valuti, unapred doznačenu.

Schaffhausen precizne žepne ure / Velika izbira!

IVAN PAKIŽ

LJUBLJANA, PRED ŠKOFIJO 15

Zajtrkovalnica AL. ŠČURK

Ljubljana, Dunajska cesta 12

prporoča vedno sveže delikatesne izdelke ter pristna domača in tuja vina.

ŠTAMPILJE PEČATNJAKI ETIKETE ITO.

Solidno, tačno, jeftino kod **SITAR & SVETEK** Ljubljana, Sv. Petra c. 18

Najveće fabrično stovarište dečijih kolica

TRAŽITE BESPLATNO BOGATO ILLUSTRIRANI CENOVNIK SA SLIKAMA

Za birmo ure, zlatnino in srebrnino nudi najcenejše

IVAN PAKIŽ LJUBLJANA PRED ŠKOFIJO 15

Prporoča se najstarejša slovenska plesarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska delavnica

IVAN BRICELJ

LJUBLJANA, Dunajska cesta 16

Strokovna izvršitev telovadnega orodja. Delo solidno, cene zmerno

IV. BRUNČIČ & Fr. Rebernik pleskarja in ličarja

se toplo prporočata vsem cenj. naročnikom. — Delo solidno! — Cene zmerno! Ljubljana, Kotnikova ulica

HOTEL „ORIENT“ BEOGRAD, Nemanjina ulica 2

Hotel u blizini željezničke stanice, vezan sa štitom tramvajem br. 2 i centrom varoši tramvajem br. 5. — Tramvajska stanica ispred hotela. Prvoklasna kuhinja. Čiste sobe. Cene niske

TRGOVAČKA TISKARA **G. KRALJETA SUŠAK**

STROSSMAYEROVA ULICA br. 7

UTEMELJENA GODINE 1890

izvadj. svakovrsne tiskarske radnje brzo, čisto i jeftino. BRZOJAVI: KRALJETA SUŠAK

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje za vsakovrsten tisk najsolidnejše

KLISARNA · ST · DEU LJUBLJANA · DALMATINOVAC

MAŠNE

Poznato je, da svima konkurirše

»SOLIDNOST« BEOGRAD / TERAZIJE 7

Tko oglašuje, taj napreduje!

Zahtevajte ponudbo!

DEŽNIKE IN SOLNČNIKE

u najvećji izbiri prporoča po niskih cenah

L. MIKUŠ LJUBLJANA, MESTNI TRG 13

„Kavana Medulić“, Zagreb, Ilica 59

Elegantna i najmodernije uređena kavana. Svi domaći i inostrani časopisi. Iz kavana vozi lift u prvi sprat, gde se nalazi najveća DVORANA BILJARA sa osam biljara i separirane igraonice. Vino i pivo na čaše.

Sastajalište Sokola! Vlasnik: Čiril Tratnik

Ponovo renovirana familijarna gostiona **„TUNEL“**

ŽIVANA M. RAKINA BEOGRAD, BALKANSKA ULICA BR. 9

preporučuje svima posetiocima Sokolskog Sleta svoj prvoklasan domaći kost i dobro piće Cene solidne. Podvorba odlična.

INDUSTRIJA SOKOLSKIH POTREPŠTINA **BRANKO PALČIĆ**

CENTRALA ZAGREB ULICA KRALJICE Marije 6

Dobavljač Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

Brzjavni naslov: Trikotaža Zagreb Telefon br. 26-77

FILIJALA BEOGRAD Balkanska 28, Hotel Prag Izvozna banka, pasaz

Izrađujem sve vrste sokolskih potrepština za javni i izletni nastup članova, članica i dece tačno po propisu SKJ. Nadalje preporučam se braći za izradbu najmodernijih civilnih odjele, koja po najnovijem kroju izrađujem u vlastitoj radionici.

Hotel i restoran „BALKAN“

Beograd - Terazije

Preporučujemo svim posetiocima Sokolskog Sleta naš odlično uređen hotel sa potpunim komforom u najstrožijem centru grada — vezen tramvajima svih linija. — Specijalitet je naš čuveni restoran sa prvoklasnom domaćom i stranom kućnom i izvršnim pićem.

Oduševljeno!

hvale svi ljubitelji muzike, kao i svi ljudi sa ukusom

PHILIPS-ov zvučnik

Broj 2007

Ovaj zvučnik dobijete u prefinjenoj izradi i najraznovrsnijim bojama.

Taj muzički instrument sa savršenom jasnom, prirodnom reprodukcijom muzike i govora dobijete sada kod svakog radio trgovca na otplatu!

PHILIPS.

P.M. Petrović

Trgovina porculana i stakla

Sušak, Strossmayerova 8

Dobar sokolski prednjak - zanimanjem brijački pomoćnik može dobiti nameštenje u dobroj brijačkoj radnji. Ponude slati na Milana Stojkovića, Nova Gradiška.

SLIKA STAREŠINE SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE N.J. VIS.

PRESTOLONASLJEDNIKA PETRA

odobrena od Nj. Vel. Kralja Aleksandra I. 2. marta 1930. god. br. 1554. U svima veličinama i raznim izradama dobije se uz cijenu počam od 50 Din kod

Umjetno nakladnog zavoda „RUBENS“ Zagreb, Vlaška 53

Posojilnica v Mariboru

Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z. o. p. ● Telefon šte. 108

Narodni dom

Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5 %, proti odpovedi na 3 mesece po 7 %. Daje posojila proti vknjižbi po 8 %, na menice po 9 %. Stanje hranilnih vlog nad Din 80,000,000 —, rezervnih zakladov nad Din 5,000,000 —.

Соколку чоју прописну

израђује

Највећа домаћа индустрија вунених тканина

Влада Теокаровић и Комп.

у Параћину

и препоручује свим братским друштвима да се снабде директно из творнице по најповољнијим ценама. — Понуде и мустре шаље творница на захтев.

VELIKI IZBOR

košulja, gaća, kravatna sopstvene izrade, kao i ostale prvoklasne galanterijske robe.

CENE VRLO JEFTINE!

Galanterijska radnja **Božidara J. Živkovića** BEOGRAD, Kralja Milana 80 (do „Londona“).

Slike Okvirjenje slik Slike

Najnoviji vzorci okvirjev! Velika izbira!

Knjigoveznica izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela.

MATKO POGAČNIK LJUBLJANA, Sv. Florijana ulica 12

SOLIDNO DELO! ZMERNE CENE!

Boja svih vrsta: za farbanje, molovanje i krečenje najpovoljnije čete kupiti kod brata

SVETISLAVA J. BRANKOVIĆA

Skoplje BEOGRAD Kragujevac

Kraljev trg 4 Knežev spomenik 5 Kralja

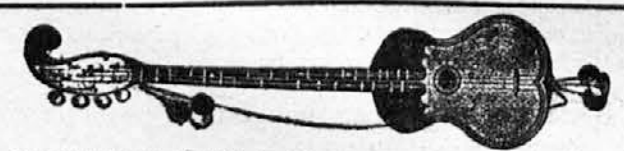
Telefon 176 Telefon 12-43 Aleksandra br. 75

A. Golob & Comp., Ljubljana

Puharjeva ulica

Izdelovanje emajliranih peči. Prezidava Lucovih peči, strokovnjaška izvršba. — Splošno kleparstvo.

Zaloga šamotne opeke! Konkurenčne cene!

NOVI CIJENIK Tambura šalje badava tvornica tambura

STJEPAN M. GILG, Sisak br. 80 (Hrvatska)

NA OTPLATU „PHILIPS“, „STANDART“ i „BALTIC“

radio-aparati i zvučnici.

VELIKI IZBOR LUSTERA kod firme M. G. S. Kralja Milana br. 116, BEOGRAD.

X. jubilarni velesajam u Ljubljani od 29. maja do 9. juna 1930

40.000 m² obima, 9 izložbenih zgrada, 800 izlagača. Tvorničke cijene za sve vrste robe. Specijalna odeljenja: tekstil, koža, pokućstvo, papir, automobili, strojevi, strojevi za poljoprivredu, perad. Najveća dosadašnja priredba. Veliko zabavište — stanovi osigurani. Izleti u divnu Sloveniju. 50% popust na železnicama. Legitimacije po Din 30 prodavaju novčani zavodi Putnik, trgov. i obrtničke organizacije. Slavimo 10 godišnjicu postojanja.

SOKOLICE posetite **zvaničnu prodavnicu** najčuvnije engleske fabrike gramofona i ploča **SOKOLI**

„HIS MASTER'S VOICE“
Na dugoročnu **otplatu**. / Trgovina hartije i kancelarijskog materijala

Kralj. Dvor. Liferanti

JEVTA M. PAVLOVIĆ i KOMPANIJA **BEograd, KNEZ MIHAJLOVA 41** Osnovana 1863.

Telefon 17-61

ELITE
LJUBLJANA

vođa konfekcijska trgovina za dame, gospode in otroke / Prvo-vrstni salon za dela po meri

Prešernova ulica 7-9

Fotograf. atelier „VIKTOR“
LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 4
(nasproti Narodni tiskarni)

izvršuje moderne portrete, povečave in reprodukcije po vsaki sliki, skupine, slike za legitimacije itd. Prvovrstno delo. — Zmerne cene.

Restauracija VAROŠKA PIVNICA
ZAGREB, GAJEVA ULICA 9

Poznata stara zagrebačka gostionica u sredini grada. Domaća kuhinja, prvovrstna vina i najbolje pivo. Na raznju pečeni janjci, odojci, race itd. Velika letna senasta bašta. Svake subote i nedelje koncerat vojne glazbe.

Sastajalište Sokola!
Cene umerene!

Vlasnik: **Ćiril Tratnik**

Priporočamo vsem sokolskim društvom
GALERIJO NAŠIH MOŽ

1. Trubar	8. Gregorčič	15. Gangl
2. Vodnik	9. Askerc	16. Parma
3. Slomšek	10. Tavčar	17. Župančič
4. Prešeren	11. Levce	18. Kersnik
5. Levstik	12. Erjavec	19. Maister
6. Stritar	13. Jenko	20. Finžgar
7. Jurčič	14. Cankar	21. Strossmayer

Velikost: 61,5 × 47,5 cm Cena slike Din 10—

Naročila sprejema

UČITELJSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Telefon štev. 3397

Mesne konzerve in mesne izdelke
najfineše kakovosti dobavlja vsako količino

F. Slamič **Tvornica mesnih izdelkov in konzerv** / Za izlete in potovanja najprikladnejši provijant Za sokolska društva tvorniške cene. / Brzjavi: Slamič Ljubljana Telefon: 29-73 / Cene ugodne!

LJUBLJANA
Gospodstva c. 6

SESTRE SOKOLICE! — BRATJE SOKOLI!

Restavracija „ŽIROVNI VENAC“

BEograd, ZELENI VENAC ŠTEV. 10

Poznata stara beogradska gostilna v sredini mesta. Domaća in srpska kuhinja, prvovrstna vina in najbolje pivo. Na raznju pečeni janjci, prašički, razniči i čevapčići. Veliki salon in terasa. Vsa večer koncert. Cene zmerne.

Poslovodja brat PAULE STELE

Obaveštavam braću Sokole, da **bojadišem** (barvam) platno, žuticu i gradel na druk u svim bojama (barvama) i na glatko u svim bojama.

Bojadisanje (barvanje) stoji po 1 m duljine a 0-80 m širine samo Din 2-50. Na taj način dolaze mušterije do jeftinije robe (po metru 1 Din i više), nego da kupuju gotovu robu. Pošiljku od preko 500 m prima naručitelj franko. Sve ostale upute mogu se dobiti kod mene.

Preporuča se svima Sokolima i Sokolicama

Ljudevit Wächtersbach, Čakovec
bojadisar (barvarija)

R.I. Vrignanin-Stojanović
Sušak

Ugao Strossmayerove i Draškovićeve

Prodaja šivaćih strojeva, narodnih, sokolskih, sportskih, uspomenskih, porcelanskih, staklenih i svih kuhinjskih bazarskih predmeta. / Prodaje takodjer i rabljene šivaće strojeve uz niske cijene

ZA MORE! ZA PLAŽU!

Trikotaža
„SPORT“
BEograd

Knjeginje Ljubice 15a — Makenzijeva 18
ima najveće stovarište kostima i gaćica za kupanje

Specialna mehanična delavnica

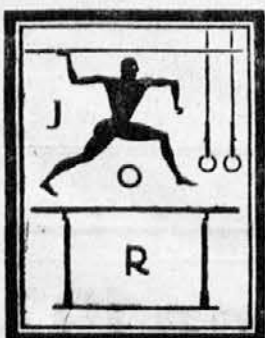
za popravila pisarničkih strojeva, registričnih blagajni, foto, gramofonov in nalivnih peres. — Priporoča se

LUD. BARAGA ♦ LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 6
Telefon 29-80

Tvornica gimnastičkih i sportskih sprava
J. Oražem
Ribnica, Dolenjsko

OSNOVANA 1881. GOD.

izrađuje sve sokolske vežbače sprave, opreme čitavih društvenih i školskih vežbaona, sportske potrebštine za laku atletiku, sprave za letna vežbališta, kupališta i bašče lju-ljanke, sprave za decu itd. Izrada savršena i elegantna, poslužba najsolidnija, cene naj-umerenije. — Ilustrovani cenik besplatno.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI
FRANČEŠKANSKA UL. 6
TELEFON ŠTEV. 2312

LITOGRAFIJA / STEREOTIPIJA

je najmodernije urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostijega do najmodernijega / Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige / Ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku / Brošure, in knjige v malih in največjih nakladah / Časopise, revije in mladinske liste / Okusna oprema ilustriranih katalogov, plakatov, cenikov in reklamnih listov / Lastna tvornica šolskih zvezkov / Šolski zvezki za osnov., mešč., sred. šole / Risanke, dnevniki, beležnice / Notni papir / Zvezki za okroglo pisavo

МЕДИЋ-ЦАНКЛ

творнице уља, фирнајза, лакова и боја, друштво са о. ј. Централа у Љубљани. — Власник Фрањо Медић. Творнице: Љубљана-Медводе. Подружнице и стоваришта: МАРИБОР и НОВИ САД.

Власти домаћи производи:

Ланено уље, фирнајз, све врсти лакова, емајлно-лакастих и уљених боја. Хемијско чисте и хемијско улењане као и обичне земљане боје свију врсти и нијанса, кистова, стакларског кита итд. марке „МЕРАКЛ“ за обрт, трговину и индустрију, за железнице, поморско и ваздухопловство.

ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ.

ТАЧНА И СОЛИДНА ПОСЛУГА.

УСПОМЕНА на БЕОГРАД и на Соколски Слет у 1930. год. биће најтрајнија ако купите какав предмет у радњи ДВОРСКОГ ЈУВИЛЕРА

СТЕФАНОВИЋА

БЕОГРАД, КНЕЗ МИХАЈЛОВА 10
Велики избор — Најјефтиније цене

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM

opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrebštinama, koje su potrebne za izvajanje programa i za postignuće ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspačava tiskane, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije.

Komisijska prodaja odora sviju kategorija.

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831
Zahtevajte cenik!

Direktan priključak na električnu mrežu

bez akumulatora i baterija sa
TELEFUNKEN 31 w
3-čevni prijemni aparat za varoš sa trostrukom talasnom skalom.

Slušajte mesnu stanicu bez visoke antene. Naj-savršenija reprodukcija. Skala tonova 7 1/2 oktava. Saltovanje pomoću dugmeta. Sa priključkom za električnu reprodukciju gramofonskih ploča.

Cena sa sijalicama 3.500.— Din.

Za svaku svrhu i za svaki džep jedan podesan **TELEFUNKEN APARAT.**

TELEFUNKEN

Najstarije iskustvo. — Najmodernija konstrukcija.

JUGOSLOVENSKO SIEMENS A.D.

BEograd, KRALJA ALEKSANDRA ULICA 8

Zastupnici u svim većim varošima.